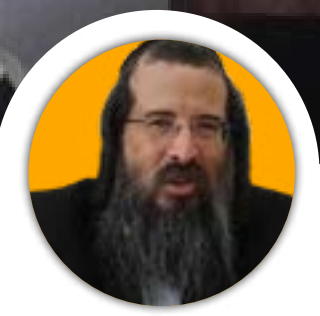

פרשת שמות, תשפ"ב

אם יצטרכו להזיז יהודי אחד בגללי לא כדאי לי כל העסק

כדי לצלם את
המוצר, אני צריך
לפעמים לשבת
על הרצפה,
ולפעמים לשכב
על הקרקע
בפישוט ידיים
ורגליים

/// עמוד 12

"אתם לא
מתביישים? מה אני
אשם שלקחו אותי
מההורים שלי והייתי
כל השנים רחוק
אצל הגויים? אחרי
כל מה שעברתי לא
כואב לכם לשבת
ולצחוק עלי?

/// עמוד 10

יום אחד ישב בעל
"שבט הלוי" זצ"ל
בחדרו ושקד על
תלמודו, ובאותה
שעה שיחקו
ילדי בעל הבית
בינם לבין עצמם
במשחק 'בית
הכנסת'

/// עמוד 7

הסיפור עוסק בילד
שלמד בתלמוד
תורה ושובבותו
ופראותו היו
בעצמה כזו שלא
עבר יום אחד ללא
שהתפרסמו עליו
דברים שהיה בהם
כדי לסמר שערות-
ראש.

/// עמוד 2

**הסיפור עוסק
בילד שלמד
בתלמוד תורה
ושובבותו
ופראותו היו
בעצמה כזו
שלא עבר
יום אחד ללא
שהתפרסמו
עליו דברים
שהיה בהם
כדי לסמוך
שערות-ראש.**

הגאון רבי יצחק
זילברשטיין שליט"א
על משימות החינוך
של ילדינו

צא ולמד את הקרבתם הגדולה של הלמדי התינוקות הללו, שגם הם לא יורשו לעלות לירושלים. המלמדים ישארו בכתות עם הילדים, ויקריבו מעצמם עבור חינוכם של הילדים, כדי שהתשב"ר הללו יראו וילמדו שאין דבר חביב יותר לפני הקב"ה מאשר לימוד התורה שלהם.

מצות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". ברם, למרבה פליאתם של הילדים הרכים, לא יניחום המלמדים לבצע את מבוקשם.

בעוד שכל העם היהודי יהיה בדרכו לירושלים, ישארו כל הילדים ספונים בכיתותיהם, וימשיכו בלימודיהם כרגיל.

מדוע?

כי לימודו חז"ל של לימוד התורה המקודש של הילדים חביב הוא לפני שם יתברך יותר מבניית בית המקדש.

כן. השקידה על דבריהם של אביי ורבא, או גם לימוד חומש של תשב"ר, חשוב הוא יותר מאשר העליה לבית המקדש הנבנה בירושלים. וכך אמרו בגמרא (שבת קיט ע"ב): "אמר ריש לקיש משום ר' יהודה נשיאה, אין מבטלין תשב"ר אפילו לנין בית המקדש".

עוד אמרו שם שירושלים נחרבה משום שנשכלו באיסור חמור זה. "אמר רב המנונא, לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תשב"ר".

וכך נפסק להלכה בשולחן ערוך, יורה דעה (סימן רמ"ה סעיף י"ז): "מלמד תינוקות שמניח התינוקות ויוצא,

ידועים דברי חז"ל

(חגיגה ג ע"א) על הפסוק "הקהל

את העם האנשים הנשים והטף" (דברים

לא, יב): "אם אנשים באים ללמוד, נשים באות

לשמוע, טף למה באין? - כדי ליתן שכר למביאייהן".

ובאר ה'שפת אמת', שבאמת הרי אין הטף עשוי אלא להקים שאון ולבלבל את דעתם של המבוגרים, שלא יוכלו לשמוע היטב את דברי התורה, נשאלת אפוא השאלה: "טף למה באין?" כלום לא עדיף היה להשאירם בבית?

ועל כך בא התרוץ "כדי ליתן שכר למביאייהן" כלומר, מוטב שיפרעו ההורים במקצת, ובלבד שיהא הטף נמשך לעבודת ה', ותהיינה אזניו קולטות את דברי התורה.

ומכאן ילמד כל אדם, שעליו לבטל במקצת מהשלמות של עצמו, על מנת לחנך את בניו כראוי, ולהעמידם כיראים ושלמים.

לפעמים הויתור העצמי בענין הילדים הוא גדול מאד. עד כדי כך שנדרשת מההורים והמלמדים הקרבה עצמית כבירה.

נתאר לעצמנו את הרגעים הנכספים, להם ממתין ומיחל העם היהודי במשך אלפי שנים, כאשר משיח צדקנו מגיע, והששון והשמחה הפוכים לנחלתו של כל יהודי ויהודי. עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול מבשר ואומר, הנה משיח בא.

קשה מאד לתאר את רגשי השיא הללו, כאשר לאחר שנות הגלות המרובות, זוכים סוף סוף לראות בנחת ציון ובבנין ירושלים ובית המקדש בית חיינו, שוב עומד על תפארתו כמקודם.

בהיותנו עדין בחשכת הגלות, אין אנו יכולים לתאר לעצמנו, ולו במקצת, איזו שמחת עולם תהיה אז! משיח! גואל צדק! רוח אפינו משיח השם! כל המושגים המקודשים הללו, שהיו עד היום בחזקת 'הלכתא למשיחא' - מתממשים לנגד עינינו בפעל ממש.

נקל לתאר, כי הסנדלר יעזוב את מרצעו, הנגר ישליך את כלי עבודתו, והכל יחפצו לעלות לירושלים עיר הקודש, כדי לראות ולהראות, כל חכם לב יבוא לעשות את אשר צוה השם.

גם ילדי התשב"ר ירצו לעלות לירושלמה, לראות ולקיים

או שמתרשל בתלמודו, הרי זה בכלל 'ארור עושה מלאכת ה' רמיה'. לפיכך אין להושיב מלמד אלא בעל יראה מהיר לקרוא ולדקדק... וכל המשנה ידו על התחתונה ומסלקין ליה".

צא ולמד את הקרבנות הגדולה של מלמדי התינוקות הללו, שגם הם לא יורשו לעלות לירושלים. המלמדים ישארו בכתות עם הילדים, ויקריבו מעצמם עבור חינוכם של הילדים, כדי שהתשב"ר הללו יראו וילמדו שאין דבר חביב יותר לפני הקב"ה מאשר לימוד התורה שלהם.

ואת עמלנו, אלו הבנים

אל יבוא מאן דהוא ויטען: "ראו איזה בן יש לי! ראו כמה מושחתות מידותי! הלא גם אתם תודו שהמצוה שהטיל עלי הבורא לחנך את ילדי אינה מוסבת על ילד זה... לגביו משימת החינוך היא בלתי אפשרית! לעולם לא אצליח להעמידו על דרך האמת!..."

הדברים האלה, דברי כפירה הם, ולו מצד העובדה שאם הקב"ה הפקיד את הילד הזה ברשותך, אות ברור הוא שאתה, ורק אתה, מסוגל לחנכו בצורה הטובה ביותר. שהרי אין הקב"ה מעמיד אדם בנסיון שאינו יכול לעמוד בו. ובכלל, אם לאורך כל הדורות, אי אפשר היה לדעת מה יצא מכל ילד, ולכן היה אסור להתייחס מאף אחד, הרי שבדורנו דור תהפוכות, על אחת כמה וכמה. והמעשה הבא יוכיח.

הסיפור עוסק בילד שלמד בתלמוד תורה ושובבותו ופראותו היו בעצמה כזו שלא עבר יום אחד ללא שהתפרסמו עליו דברים שהיה בהם כדי לסמך שערות-ראש.

הילד ההוא לא ידע שקט נפשי מהו, התפרע, והתפרע, עד שהצוות הרוחני בת"ת הביע חשש שכל ילדי הכתה, ואולי גם רבים מילדי החידר כולו, עלולים ללכת בעקבותיו, המלמדים טענו שאין בכוחם להתמודד איתו יותר, גם המנהל איבד את סבלנותו, והכל המתנינו לשעת כושר.

ויהי היום ואחד המלמדים נכנס לבית הכנסת שבבנין החידר, ולתדהמתו הוא שומע קולות מוזרים בוקעים מתוך ארון הקודש. הוא מתקרב אל ההיכל, פותחו לרווחה, ומגלה בתוכו... עז.

הכל כבר ידעו ידו של מי במעל... הילד השובב הובא אל המנהל, הודה במעשה, ועל אתר הוחלט לסלקו מן המוסד.

ברגע זה התרחש ארוע מרטיט. הילד מאן לזוז ממקומו. גם כאשר המנהל הראה לו את הדלת, הוא נעמד דום, וסרב לעזוב את הבנין... כששאלוהו מה ברצונו לעשות, השיב: "הביאוני בפני הרב והאב"ד של העיר".

האנשים שסביבו ידעו הרי עם מי יש להם עסק, והבינו שלא יפסדו ממנו עד שימלאו את בקשתו זו. הביאוהו לפני אב בית הדין של העיר, והנה הילד פותח את פיו ואומר: "המעשה שאתם הולכים לעשות, דהיינו לסלקני מן החידר, יפגע לא רק בי, גם ב...ילדים שלי האמורים להיוולד לי בעוד כמה שנים, כשאתחתן ואקים בית. האם התייעצתם עם הילדים שלי לפני ההחלטה לסלק אותי מן החידר?...". הקשה הילד הסורר.

הפעם הגיע תורו של הצוות החינוכי להעלים דום. שאלה כזו הם לא שמעו מעולם יוצאת מפי בן אנוש, בודאי לא מפיו של תלמיד קטן.

ולא היה להם מה להשיב, מכיון שכך, פסק האב"ד שהילד ישאר בחיידר.

לפני שנים אחדות התקיימה באמריקה מסיבת אירוסין לבן תורה מופלג.

הפעם הגיע תורו של הצוות החינוכי להעלים דום. שאלה כזו הם לא שמעו מעולם יוצאת מפי בן אנוש, בודאי לא מפיו של תלמיד קטן.

ולא היה להם מה להשיב, מכיון שכך, פסק האב"ד שהילד ישאר בחיידר.

אביו שהיה איש חינוך ותלמיד חכם גדול וירא שמים, קם לדבר בפני הנוכחים ובין יתר הדברים סיפר את הסיפור הנ"ל ותאר את טענותיו של הילד בדבר הנזק החינוכי שיגרם לילדים שלו...

ואז המשיך ואמר:

אני נכדו של אותו ילד שובב שברגע האחרון ניצל מסילוק מהחידר. ראו נא מה יצא ממנו!

ללמדנו, שבאמת אי אפשר לדעת מה יצא מכל ילד וילד, והצוות החינוכי צריך להשקיע את מרב המאמצים על מנת לנצל את הפוטנציאל של כל תלמיד, גם אם הוא נראה בעינייהם כאחד שלא יצא ממנו שום דבר...

(מתוך הגדה של פסח חישוקי חמד)

**יום אחד ישב
בעל "שבט
הלוי" זצ"ל
בחדרו ושקד
על תלמודו,
ובאותה
שעה שיחקו
ילדי בעל
הבית בינם
לבין עצמם
במשחק 'בית
הכנסת'**

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד בלקט סיפורים מהזקים על חינוך וכיבוד הורים

אבי הבן להרבי, שהוא רוצה שהרבי ילמד את בנו את כל המנהגים שהוא (הרבי) נוהג בעת הנחת תפילין, כדי שהבחור ילמד את המנהגים ויוכל לנהוג כך בעצמו.

הרבי שמע את בקשתו, ושאל בהשתוממות: מה? אתה מבקש שאת המנהגים שלי ינהג גם הוא? - הרי יש לו ב"ה אבא, הוא צריך להתנהג כמו שאביו נוהג! אויב מיין זון וואלט נאכגעמאכט עפעס א רבי'לע, וואלט עס מיך געשטערט [אם הבן שלי היה נוהג כהמנהגים של איזה רבי'לע היה הדבר מפריע לי]...

הרה"ח הנודע ר' יעקב הלפרן ז"ל מבני ברק נתייתם מהוריו בעודו ילד קטן, ולא זכה לקיים מצות כיבוד אב ואם כראוי, והשתוקק מאד לזכות במצוה יקרה זו.

פעם פגש איזה רב מתל אביב, והרב התאונן בפניו שהוריו עלו לאחרונה מפולין בחוסר כל, ואין להם כסף כדי מחייתם, והוא עצמו אין בידו לפרנסם, והוא מצטער מאד על כך. שאלו ר' יעקב "כמה עולה שכר מחייתם לחודש?" נקב הלה בסכום מסוים.

אמר לו ר' יעקב שהוא מוכן לכלכלם מידי חודש בחדשו, בתנאי שיתן לו במתנה את השכר של מצות "כיבוד אב ואם", כדי שזה יזקף לזכותו. כששמע אותו רב את בקשתו ותנאו, אמר לו שזו שאלה קשה, והוא צריך להתיישב בדבר, ויודיעו כשיהא לו תשובה ברורה על כך.

הרב נכנס אצל מרן הגה"ק בעל "חזון איש" ז"ע, ושטח בפניו את כל הענין, ושאל אותו האם מותר לו לוותר על שכר המצוה של "כיבוד אב ואם" ולתתו במתנה לר' יעקב כדי שהוריו יוכלו להתכלכל בכבוד.

כששמע ה"חזון איש" את שאלתו, שאל אותו ברוב השתוממות "מה?? אתה דואג על השכר של המצוה?? בשביל ההורים צריכים לעשות הכל ואפילו להיכנס לגיהנום!!"..." וה"חזון איש" נשתהה קימעא, והמשיך ואמר לו בבת שחוק "אל תדאג! להקב"ה יש מספיק שכר לשניכם"...

מסופר על הרה"ק היהודי הקדוש מפשיסחא ז"ע שדרכו היה להתעמק בשרעפיו בשעת השיעור בעומק העיון, ולפעמים היה מתעמק לכמה שעות, והתלמידים ידעו לשער לנכון לכמה זמן יתעמק הרבי - תלוי לפי הסוגיות.

והנה, להרה"ק היה תלמיד אחד, שבעת שהרבי התעמק הלך לעזור לאמו האלמנה, וכששיער שהרבי כבר מתחיל השיעור ביקש לרוץ לחזור אצל רבו, אך רגע קודם צאתו מבית אמו, ביקשה ממנו שיסור לעליית הגג להוריד משהו, אך הוא מיהר והתחיל לרוץ, ובדרך חשב לעצמו, הלא כל התורה עיקרה כדי לעשות ולקיים ג"כ, ומה תועלת יש בתורה אם אין מקיימים אותה, ולכן חזר ועזר לאמו ורק אח"כ חזר לתלמודו.

מיד כשנכנס לביהמ"ד, הקיץ רבו מעיונו, וקם לכבודו, ולא הבין התלמיד למה קם הרב לכבודו, היהודי הק' ראה בתמייתו, ושאל אותו "איזו מצוה קיימת עכשיו?", וכשסיפר לו התלמיד דברים כהווייתו, אמר לו היהודי הק' "אביי נכנס עמך לביהמ"ד, וביאר לי המימרא שאמר בש"ס שהוקשה לי וקמתי לכבודו".

והמשיך הרבי ואמר לו "אביי לא זכה לכבוד הוריו שנפטרו רח"ל בינקותו (ראה מס' קידושין דף ל"א ע"ב), ולכן הוא מתלווה אל כל אלו שהם מקיימים מצות כיבוד אב ואם כדי לזכות בשכר מצות כיבוד אב שלא זכה לקיים, ולכן עכשיו שקיימת מצוה זו, נלווה אליך אביי, וכשנכנס לכאן כבר ביאר לי מאמרו שהיית מתקשה בה"..."

ובאמת, כבר מובא יסוד זה בדברי האוה"ח הק' (דברים כ"ו, ח' ד"ה ואמרו והגר) על הפסוק (שם י"א) ושמת בכול הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך, "ואמרו 'והגר', יתבאר על פי דבריהם ז"ל (זוהר ח"ג ר"ז, א') שאמרו, כי כשיגיע ליד אדם מצוה מאותם מצוות שאינם נוהגות תמיד, אותם הנשמות שכבר נסתלקו מהעולם והם חסרי מצוה זו באים וגרים עם העושה המצוה על זה הדרך קרובים לשכר ורחוקים מן ההפסד כאמור באורך בדברי המקובלים, וכנגד בחינה זו אמר והגר אשר בקרבך".

(מתוך נועם שיח מכון אפריון לשלמה)

מספרים שפעם אחת שהה הגאון האדיר מרן בעל "שבט הלוי" זצ"ל במדינת שווייץ, והתאכסן בחדר אחד בבית האכסניא, כאשר בחדרים הסמוכים שהו בני הבית של בעל האכסניא.

יום אחד ישב בעל "שבט הלוי" זצ"ל בחדרו ושקד על תלמודו, ובאותה שעה שיחקו ילדי בעל הבית בינם לבין עצמם במשחק 'בית הכנסת'. הם העמידו "בימה", הניחו עליה ס"ת קטן, ואחד הילדים שימש כבעל קורא וגבאי. תוך כדי משחקם, הכריז הגבאי הקטן בתמימות ילדותית "יעמוד הרב ואזנר"...

הגאון הרב ואזנר ישב בחדר הסמוך ושמע את ההכרזה, מיד קם ממקומו, ונכנס לחדר בו שיחקו הילדים, ובהארת פנים עמד ואמר להם שיחת מוסר קצרה במעלת החזרה על הלימודים, ובחובת מצות כיבוד אב ואם ובזהירות בכבוד ההורים והמלמדים, וכל זאת בשפה ברורה ונעימה בדברים המתיישבים על הלבבות הרכים, לאחר מכן שב למקומו כשלא ניכרת על פניו כל תרעומת...

סיפר לי אחד מידידי, שלפני זמן נכנס עם בנו חתן ה"בר מצוה" אצל זקן האדמו"רים כ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א שיניח לו תפילין. בהיכנסו, אמר

אם יצטרכו להזיז יהודי אחד בגללי לא כדאי לי כל העסק

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א
ראש ישיבת חיי תורה בשיחה מיוחדת
על אביו הדגול ראש ישיבות צאנז
הגאון הצדיק רבי אליהו שמרלר זצוק"ל

מסוימת, כי הרי הכל חייב לדפוק, חיכיתי לך בשעה עשר איפה אתה? זה כבר עשר וחמשה! האבא היה בו דבר והיפוכו, עם זאת שהוא היה איש של שעון, של דיוק של סדר, הוא היה הסבלן הכי גדול, הוא היה בזמן אבל אם הוא קבע עם בחור להיפגש בזמן ללמוד איתו והבחור איחר, מעולם הוא לא העיר הוא סבל הכל, זה הסבלנות שבקשת לדעת זה היה האבא.

מה שאנחנו מדברים עכשיו, זה האישיות שלו היתה, האישיות הכל כך נפלאה. אני אתן לך התבטאות שהרבי מצאנו ז"ל אמר על האבא, היה פעם אחת בבר מצוה של האח שלי היה לו בר מצוה והאדמו"ר זכותו יגן עלינו בעל ה"דברי יציב" בא לבר מצוה ואמר שמה פלפול של שעה, כדרכו בקודש כשהוא התחיל לדבר בלימוד הוא שכח שיש עולם, והוא דיבר רק בלימוד, הוא היה כל כולו תורה. אחרי הפלפול הוא התנצל לפני האבא אוי גולתי כל כך הרבה זמן דיברתי שעה בדברי תורה ואז בתוך הדברים הוא אומר לאבא ככה אתה יודע אם אתה היית במקום אחר, היית מהגדולי ישראל ואילו פה אתה אפילו לא יודע מה אתה... בעצם בפתגם הזה מתבטא האישיות של האבא הוא היה גדול הוא היה באמת משהו ענק, אבל הוא לא חשב שהוא משהו וזה האישיות שלו.

שאל את אחד המגיד שיעורים בישיבה קושיה על תוספות, אמר לו המגיד שיעור גש לראש ישיבה לדבר איתו, האבא מאד אהב לדבר בלימוד עם תלמידים צעירים, הוא הלך ודיבר עם האבא, האבא אמר לו לבחור הזה, שב לידי בא נתחיל ללמוד את הקטע גמרא, למדו את הגמרא מאד יפה בצורה יפה ושלוחה עד שהבחור הבין יפה את הגמרא, עכשיו נתקדם לעבר רש"י, נלמד גם רש"י, למדו את הרש"י מאד בסדר, עכשיו נלמד את התוספות, התוספות מקשים על רש"י ומתרצים כך, עכשיו אמר האבא לבחור, עכשיו יעקל'ה תשאל את השאלה, השאלה נעלמה... זה נקרא סבלנות של ראש ישיבה אמיתי. רב'ה לתלמידים שרוצה להיכנס לשורש, שהבחור כדי שיבין את התוספות היה צריך לחזור איתו פעם אחר פעם את הגמרא את הקטע גמרא רש"י עם תוספות עד שהבחור יקלוט מעצמו שהקושיא אין בה קושיא וזה היה דרכו. דרך אגב גם בבית גם בהנהגה הביתית גם בהנהגה הישיבתית כולו סבלנות ואורך רוח.

אני אציין עובדה מאד ידועה, כל התלמידים יודעים זאת, האבא היה איש שעון, היה אפשר לכוון את השעון אל מול התוכנית היומית של האבא ז"ל, שש בבוקר ידעו שאז האבא הולך למקוה, שש ועשרים מהמקוה לישיבה, בשעה תשע חוזר הביתה, בשעה תשע וחצי חוזר לישיבה, אומר את השיעור יום יום בשעה זה וזה, אפשר היה לכוון את השעון על פי ההתהלכות של האבא, מטבע הדברים בנ"א שחי על פי שעון, יש לו עצבנות

האבא לא אהב את המילים כשכותבים על גדולי ישראל, שאברכים יגידו מורי ורבי, מכיון שהוא סבר שה'גדול' הזה הוא לא המורה הפרטי שלך הוא רבם של כלל ישראל. אז גם לי קשה להגיד על אבא שהוא ממש היה הרב'ה שלי, אפילו שלמדתי אצלו שיעורים מדי יום ביומו כשהייתי בחור בישיבה, אבל מה לעשות שהנוסח זה אדוני אבי מורי ורבי, זה כולם אומרים.

יש את ההנהגות שהיו בבית, ויש את ההנהגות שהיו בישיבה שזה הנהגות שהיה מתוך הנהגה ציבורית בתור ראש ישיבה, בתור מרביץ תורה לרבים, אבל הצד השווה שבהם היה מאד מרטיט לראות כשבאו ללוותו מאות תלמידים בני שמונים בני שבעים בני ששים בני חמישים בני ארבעים בני שלושים ומטה, כלומר מכיון שהאבא הרביץ תורה למעלה משישים שנה התקבצו כתלמידים אצל רבם וליווהו אנשים עם זקנים לבנים מורי הוראות דיינים ראש ישיבות מרביצי תורה, ממש הסלתא ושמונה מהיהדות החרדית רבני ערים וכדומה שלמדו אצלו במשך השישים שנה מלפני הרבה שנים זה היה ממש מבהיל לראות את הכבוד שלו וכבוד גדול עשו לו במוותו, אבל מה? הצד השווה שבהם של כל התלמידים החל מאלו גילאי שמונים כלה באלו בני שלושים כולם אותו דבר, היה פתגם שאמרו שהוא היה גאון גדול בתורה והוא היה גאון הגאונים במידות טובות.

אי אפשר לתאר את המידות הטובות שהיה לו לאבא, "וירד משה מן ההר אל העם" הוא בעיניו היה פשוט, לא שהוא לא החשיב את עצמו, הוא באמת לא חשב שהוא משהו, הוא היה כל כך פשטני בהנהגה עם כולם, שכולם הרגישו כאילו הוא ידיד. ויש פה דבר מאד מעניין, אף על פי שהנהגה שלו היתה כל כך פשוטה עם כולם, כל כך בענווה, מכל מקום הדרך ארץ כלפיו היה בצורה יוצאת דופן.

שאלת איך היה לאבא, סבלנות אל בחורים צעירים יהודים ממרום שנתו השמונים ומעלה איך יש לו סבלנות לבחורים בני שבע עשרה, כמו שקוראים בני תשחורת, רש"י אומר שמשה רבינו התכונה שלו היה סבלן, הוא סבל את עם ישראל, אז אנחנו רואים מפה שרב'ה לתלמידים התכונה הכי הכי של רב'ה לתלמידים זה שהוא באמת סבלן, אני אספר לך סיפור: מה שמראה את הסבלנות של אבא לתלמידים צעירים, לפני כמה שנים היה בחור

הוא היה כל כך פשטני בהנהגה עם כולם, שכולם הרגישו כאילו הוא ידיד. ויש פה דבר מאד מעניין, אף על פי שהנהגה שלו היתה כל כך פשוטה עם כולם, כל כך בענווה, מכל מקום הדרך ארץ כלפיו היה בצורה יוצאת דופן.

החסידות וההתבטלות

האבא סבר שיש את הענין הזה של חסיד שהוא מתבטל כלפי רבו ביטול מוחלט וכמו שאני אמרתי שכשהיה בעל 'האחיעזר' שהספיד את החפץ חיים, הוא עמד על כך שהרמב"ם אומר שכל אחד יכול להיות כמו משה רבינו אז הוא שאל איך יכול להיות כזה דבר? בתורה כתוב ולא יקום נביא כמו משה ומשה היה עניו מכל אשר על פני האדמה, איך יכול להיות כזה דבר? משה רבינו כל אחד יכול להיות? אז הוא אמר ככה: משה רבינו היה בהגדרה של משה עבד ה', ההגדרה של עבד זה ביטול הישות העצמאית וביטול מוחלט אל מול האדון, ממילא החפץ חיים מה שהוא עשה, הוא עשה הכל בהתבטלות כלפי שמיא, אז החפץ חיים היה כמו שמה רבינו. הרי אמרתי שהאבא היה עבד לעבדי ה', הוא התבטל לרבה ז"ל, הוא התבטל ליבדל בין החיים לחיים לרבה הנוכחי, הוא היה כחסיד לפני רבו, אין לו ישות עצמאית בנוגע לחסיד לרבו, זה עצמו צריך לימוד, איך יהודי כזה גדול באמת מתבטל, זה חלק מהגדלות שלו, כי אדם שהוא עצמו גדול בישראל והוא בטל כלפי רבו זה חלק מהגדלות, זה חלק מהיפוי והגדלות שלו. האבא אמר שיעורים יום יומיים בשיבה, פעם בשבוע אמר שיעור כללי לכל השיבה, בנוסף היה לו את הלימודים שלו, שחוק בל יעבור, היה לו סדר משניות, פרק רמב"ם שולחן ערוך, סדרים שהוא למד בינו לבין עצמו. בשעה שהרבה בעל ה"דברי יציב" זכותו יגן עלינו היה אז בארץ וגר בנתניה האבא היה הכותב של כל התשובות, רובם של התשובות של תשעת כרכי דברי יציב, הוא כתב את התשובות ביחד עם הרבה וכמו כן הוא כתב את הפלפולים של ליל שבת, שהרבה היה אומר שעה - שעה וחצי, במוצ"ש האבא זכר את הכל וכתב את זה, הכניס לו שש שבע עמודי פוליו כתובים בכתב יד נאה ומסודר, הרבה הגיה הוסיף הוריד, זה היה הסדר, אי אפשר לתאר את סדר היום העמוס של האבא ואני מוסיף דבר שמעולם לא ראינו אותו לא כועס ולא זו מהשלות נפש שלו, זה החידוש הגדול של האבא שעפ"י שהוא היה כל כך עמוס בתורה בהרבת תורה, בכתבת חידושי תורה - כתיבת הספרים שלו, הכוח ריכוז שלו היה עצום והשלוות נפש שלו והדיבורים לשני באיזה כבוד באיזה הערכה לכל אחד אי אפשר לתאר את זה.

בשנים האחרונות האבא כבר היה חלש, אז אפשר היה יותר לשמוע ממנו מילה פה ושמה. בראש השנה אחד לפני כמה שנים אח שלי מצא את האבא יושב עם ספר קבלה לפנות בוקר בראש השנה שלא כדרכו, האבא לא למד קבלה נגד כולם, אף אחד לא ידע, הוא מצא אותו בספר קבלה, אח שלי קם לפנות בוקר, האבא יושב עם ספר קבלה, אז האבא היה לא נוחא ליה שתפסו אותו, אז הוא אמר אני אגיד לך, כל השנים הרבה ז"ל בעל ה"דברי יציב" זכותו יגן עלינו, אחרי הטיש של ר"ה, היה אומר לי: ר' אלה על הכוונות בתקיעת שופר אני סומך עליך, ככה היה אומר, אומר האבא ככה, אני יודע שהוא לא סמך עלי, הרי הצאנז'ר רבה ז"ל היה אריה בכל המובנים, אבל הוא הצליח להפחיד אותי... עד היום הזה... אז לכן אין לי ברירה אני חייב קצת להסתכל אבל אני יודע שהוא לא סמך עלי, האבא הוא לא הוציא אף פעם דברים, אבל לפעמים הוא פלט דברים ואז ראו את הגדלות שלו, האבא היה כל פעם אומר ככה, אם באו אנשים, הרבה אנשים באו להתיעץ איתו, וכמו שאמרנו מקודם, הוא לא ידע מכל עניני עוה"ז, אבל הוא היה רחוק מאד מלהיות בטלן, הוא מאוד מאוד הבין את העולם. קראו לו חכימא דיהודאי, הוא היה יהודי מאד חכם, הרבה באו להתיעץ איתו... היה כל פעם אומר "אף אחד לא מפסיד מלוותר" סוף סוף יש מצבים שאתה מרגיש שאתה לא יכול לוותר, חבר שלך עשה לך עוול אז הוא היה אומר נכון מה שאתה מרויח עכשיו, אתה אולי הרגעת את המצפון שלך, נקמה עשית. אבל תדע לך שלטווח ארוך אף אחד לא הפסיד מלוותר, כשבנ"א הוא מוותר, היה מרגלא בפומא להגיד שרש"י אומר חסיד 'ותרן משלו'. אז אם אתה רוצה להיות חסיד, אז זה נקרא חסיד לוותר משלך וזה היה בעצם כל הישות שלו וכל המהות שלו לוותר כל פעם. אני אגיד מה זה מידת ענווה ומעולה ברגישות לאנשים אחרים, מי שמכיר את המעמדים שהיו, מכל מיני מעמדים שהזמינו את אבא הוא היה מקבל הזמנה ששם היה כתוב נגיד בשעה שמונה הכנס, אז האבא בשעה שמונה אפס אפס היה מופיע לכנס, יש המון תמונות שרואים את אבא יושב לבד בכל המזרח, מזרח ענק שתי קומות נכנסים שם מאה איש, האבא שהוא ראש השיבה שמקומו מובטח לו באמצע במרכז ליד הרבה כמובן ואם זה במקומות אחרים במרכז, הוא הראשון! אנחנו הבנים לא הסכמנו לזה, ואמרנו לו אבא אתה צריך

אפשר היה לכוון את השעון על פי ההתהלכות של האבא, מטבע הדברים בנ"א שחי על פי שעון, יש לו עצבנות מסוימת, כי הרי הכל חייב לדפוק, עשר איפה אתה? זה כבר עשר וחמשה!

לבוא קצת יותר מאוחר, חשבנו אולי אנחנו באמת צריכים לדאוג לכבוד של אבא אולי הלכתית אפילו, אז הוא היה אומר בבדיחה 'יגנבו לי את הכסא' אח"כ לא יהיה לי כסא. זה הוא היה אומר בבדיחה, אבל בבית הוא היה אומר כל פעם לילדים, חז"ל אומרים אסור לפסוע על ראשי עם קודש, אם יצטרכו להיזיז יהודי אחד בגללי לא כדאי לי כל העסק, הוא נהג שנים ככה בפומבי כולם ראו את זה, אני מספר רק דברים ידועים, לא סיפורי סתר, דברים שכולם יודעים כולם ראו, היה בא לחתונות של משפחה אז הוא בא ואז כל ההתמדה שלו נעלמה, הוא לא מביא גמרא קטנה ללמוד הוא לא מביא ספר לעיין, כי הוא בא לחתונה לשמוח עם גיסו ועם בני המשפחה אז מה הוא עכשיו יישב וילמד, איפה השמחה?! עכשיו אני כל כולי עם הבעל שמחה. אני חושב שזה גם נקודה מאד מאד חשובה, הוא היה בעצם בטבעו הוא היה מתמיד גדול, באמת היה מתמיד עצום, כל השנים ישב ולמד, אבל כשבאים לשמחה לשמוח עם מישהו אחר אז באת לשמוח איתו. זה היה האבא.

אז הקב"ה יעזור ונקוה נתפלל לקב"ה כמו שהוא היה יושב פה ומשמש והוא היה עוזר לתלמידים ולמשפחה, ככה יושב למעלה בטח ומעתיך עבור התלמידים, מעתיך עבור המשפחה, מעתיך עבור הבנים, מעתיך עבור כלל ישראל.

(מתוך 'דרשו' תשפ"א)

**"אתם לא מתביישים? מה אני אשם
שלקחו אותי מההורים שלי והייתי
כל השנים רחוק אצל הגויים? אחרי
כל מה שעברתי לא כואב לכם לשבת
ולצחוק עלי?"**

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על כוחו של מעשה קטן

הם נבהלו. ניגשו מיד להרגיע אותו:
"חס וחלילה, חס וחלילה! אנחנו יושבים
ולומדים משניות יבמות ודיברנו על יבם,
לא חשבנו חלילה עליך אפילו פעם אחת".

"אתם מספרים לי סיפורים", אמר בכאב
עצור. "תדעו שאינני מוחל לכם, אין לכם
כפרה! כך שופכים את דמי, עוד פעם ועוד
פעם - יוון יוון!..."

הנוכחים היו אובדי עצות. אמרו זה לזה:
"מה עושים אתו? כמה שמסבירים לו, לא
מצליחים".

קם יהודי חכם ואמר לו: "רגע אחד, תהיה
רגע בשקט ונסביר לך הכל. איך כותבים
'יבם', כמה כתוב בסוף? מ' סופית. יבם. ו'יוון'
כותבים עם נ' סופית, הנה אתה תראה
ותבין שהמילה שונה והמשמעות אחרת
לחלוטין, ואיך אתה יכול להגיד שהתכוונו
אליך, בשעה שהמילה שונה ואחרת".

הלה שמע ולגלג: "חה חה חה, תודה רבה
לך אדוני, אתה הרי יכול למכור לי מה
שאתה רוצה. אני לא יודע מה זה מ' סופית,
מה זה נ' סופית, ואם כן מדוע שאאמין לך?
אינני יודע א' ב', ואיך אוכל להאמין לך
ולחברייך - אנשים שלא אכפת לכם ככה
לשפוך את דמי?".

• "תגיד, אז מה אתה רוצה שנעשה כדי
להוכיח לך שלא התכוונו אליך?"

• "אתם תלמדו אותי א' ב', ואני אראה
בעיניים שלי מה זה מ' סופית ומה זה
נ' סופית, אז אבין שלא התכוונתם
אלי".

• לימדו אותו א' ב'.

סיים ה'חפץ חיים' את סיפורו: "הכרתי
את האיש, וכולם היו קוראים אותו הגאון
מלייפנישוק! מא' ב'..."

כי היהודי הקנטוניסט לא נעצר בא' ב', הוא
התקדם הלאה עוד ועוד, ונעשה גאון גדול
ששמו נישא ונערץ בפי כל מכרייו - הגאון
מעירת לייפנישוק.

יהודי מתרגז למה צוחקים עליו, לימדו
אותו א' ב', איזו סייעתא דשמיא בלי גבול!

למדנו, לידע ולהודיע ש"הבא לטהר
מסייעין אותו". אבל רבותי, כדאי לנו
לבוא ליטהר באמת, יותר חזק, יותר עמל
התורה, יותר תפילה, יותר לב בתפילה,
יותר דקדוקי הלכה - הבא ליטהר! אה, אז
אומרים בשמים, ככה אתה בא ליטהר?
"מסייעים אותו!" - נותנים לך סייעתא
דשמיא, למעלה מן הטבע.

(מתוך ספר 'חי ראובן' / שמונת)

ראיתי מעשה שמאוד התפעלתי, ובעל
המעשה הוא רבי טוביה ויין זצ"ל. מסתמא
יש בין היושבים שהכירו אותו, אני הכרתי.
הוא כותב כי שמע את העובדה מפה קדשו
של ה'חפץ חיים'.

ה'חפץ חיים' סיפר כך: היתה שטעטאלע
(עיירה) ליד העיר וילנה. כמו בכל תפוצות
ישראל, גם בעיירה קטנה זו התקיימו
שיעורי תורה, בעלי בתים ישבו ולמדו
תורה, חלקם בשיעור גמרא, אחרים שיעור
משניות, עין יעקב, והלכה.

באחד השיעורים למדו באותה תקופה
משניות יבמות. ליד החבורה שלמדה את
המשניות ישב יהודי קנטוניסט.

מי לא יודע את הרקע של היהודים הללו.
הצאר הרוסי יימח שמו לקח ילדים, שלח
אותם לעשרים וחמש שנה של עבודות
המלך - לצבא, במקומות רחוקים שאין
בהם זכר ליהודים, בכונה תחילה כדי שלא
יפקד עליהם שם ישראל עוד וישכחו מכל
הידישקייט. מסכן אחד כזה ישב לידם,
איש לא צעיר.

באותם ימים, הליצים היו קוראים
לקנטוניסטים "יוונים", שאינם יודעים
מימנם ומשמאלם, כך כינו אותם ("המכנה
שם רע לחברו", לא פשוט). והקנטוניסט
הזה ידע כי הליצים בשטעטאלע קוראים
לו יווני.

כדרכו של שיעור תורה, מתפלפלים,
מקשים משיבים ועונים. ובאותו יום כל
הוויכוח היה סביב המילה יבם - היבם היה
כך, ואם היבם עשה אחרת וכו'. עוד פעם
יוון ועוד פעם יוון - הוא שמע יוון!... והבין
כי לועגים עליו, הוא חשב בתום לב כי
כוונתם להתלוצץ בו. התאפק ככל שיכול
היה, אבל הם לא פסקו - שוב צוחקים עליו.
כמה אפשר לומר "יוון" בשיעור אחד...
התמלא בצער נורא.

עד שקם בחרון אף והטיח בהם: "אתם לא
מתביישים? מה אני אשם שלקחו אותי
מההורים שלי והייתי כל השנים רחוק אצל
הגויים? אחרי כל מה שעברתי לא כואב
לכם לשבת ולצחוק עלי? ובפעם, פעמיים,
לא די לכם? עשרים פעם, שלושים פעם!
וכי כך התורה מלמדת אתכם?!"

**כדי לצלם
את המוצר,
אני צריך
לפעמים
לשבת על
הרצפה,
ולפעמים
לשכב על
הקרקע
בפישוט
ידיים
ורגליים**

עם הילד. הוא יוצא מדי יום לעבודתו בשעות הבוקר ובדרך כלל גם בשעות אחר הצהריים, כדי לצלם, בלילות הוא עובד כ'צלם חתונות', ובבוקרים ובשעות אחר הצהריים הוא עוסק ב'צילום מוצרים'.

מה זה צילום מוצרים, ביקשתי להבין, והוא הסביר לי שכשרוצים לעשות פרסומת למוצר כלשהו, מכונית מדגם חדש למשל, או מכונת כביסה, ואפילו ממתק חדש שהחברה המייצרת מעוניינת לפרסם אותו, צריך לצלם את המוצר, כדי שיוכלו לשלב את התמונה בפרסומות...

אבל רגע, אני מומשיך לשאול, אתה נוסע למקום, עושה כמה תמונות וחוזר הביתה, זה לא אמור לקחת כל כך הרבה זמן... הצלם פרץ בצחוק...

לחפש את הזווית

"כשאני מצלם מוצר", הוא הסביר לי, "אני לא מעביר את זה ככה, בתמונה אחת ודי. אני מצלם מאות תמונות ולפעמים אלפי תמונות עד שאני מגיע לתמונה אחת טובה מספיק..."

"לכל מוצר יש זוויות מחמיאות יותר וזוויות מחמיאות פחות. אם תצלם מכונית בתמונה רגילה של החזית, לא תראה את הגלגלים היוקרתיים, את הידיות המסוגנות של הדלתות, ואת כל היופי שיש במכונית מצדדיה."

"אם תצלם את המכונית מהצד, לא תראה את הפרונט, את החלק העיקרי והמרשים ביותר שהוא החזית שלה. לכן צריך לצלם מזוויות אלכסוניות, עכשיו צריך להחליט כמה הזווית צריכה להיות אלכסונית ומאיזה גובה יתבצע הצילום..."

"עד שלא תראה תמונה כזאת וכזאת וכזאת, לא תדע להחליט מה יותר יפה, ולכן צריך לצלם המון תמונות, ולאחר מכן לבחור מביניהן את הטובה והמרשימה ביותר."

"לא פעם אני מגיע למקום בשעה לא מתאימה", ממשיך הצלם להסביר, "כי שבירת קווי האור היא כזאת שמסנוורת את עדשת המצלמה, לפעמים אפשר לפרוס 'מטריה' או להניח רקע של בד מאחורי המוצר ולקבל תמונה איכותית, ולפעמים צריך לחכות שהשמש תשקע מעט, או שהזווית ממנה חודרים קרני השמש אל המקום בו אני מצלם, תשתנה."

"גם אם אין לי בעיה של תאורה, עדיין צריך לנקוט בכל מיני טכניקות ושיטות כדי לקבל את התמונה המיטבית."

"כדי לצלם את המוצר, אני צריך לפעמים לשבת על הרצפה, ולפעמים לשכב על הקרקע בפשוט ידיים ורגליים, לפעמים הזווית היותר מחמיאה תהיה דווקא מעמידה על כסא, ישיבה על שולחן או עמידה על סולם."

"בשנים האחרונות יש לי גם רחפן, שבכלל פותח בפני אופציות נוספות ומאפשר לי לצלם מגובה רבה ומגובה נמוך, מכל זוויות אפשריות."

המחנך הוותיק הרב נתן קאפ, מסר חזק מאוד להורים ומחנכים

יעקב א. לוסטיגמן

את הרעיון הבא שמעתי מפיו של המחנך הוותיק הרב נתן קאפ מאלעד, איש חינוך בכל מהותו, אשר קיבל אומנות זו מורשה מאביו המחנך הדגול הרב יעקב אשר קאפ שליט"א, מירושלים, ואמרתיו בל אמונע טוב מבעליו ואשתף בו את קוראיו היקרים של 'בית היין'.

לפני זמן מה, מספר הרב קאפ, ישבתי לפגישה בעניין חינוכי עם הוריו של ילד, שקשה מאוד לומר עליו שהוא ילד מושלם, וזאת בלשון המעטה. הילד סובל משלל ליקויי למידה, ולטענת ההורים הוא בכלל לא מנסה להתאמץ להיות טוב, וכל הזמן הוא דורש מאחרים שיוותרו לו וישרתו אותו וידאגו לו, בזמן שהוא עצמו לא נוקף אצבע למען הזולת.

במילים אחרות, ההורים סבורים שהילד הזה הוא ילד שיש בו רק חסרונות... אבל מעלות אין לו...

בכל אופן, לא על הילד רציתי לספר לכם, אלא על האבא שלו, שתוך כדי הפגישה התברר לי שהוא עובד לפרנסתו כצלם.

שאלתי את האבא כמה שעות הוא מקדיש ביום כדי ללמוד עם בנו, והתברר לו שהוא איש מאוד עסוק, אין לו זמן פנוי ללמוד

לבסוף שאל הר"מ את רבי מיכל יהודה, היות שטעיתי בתשובתי ארבע פעמים, איני רוצה לנסות פעם חמישית. אולי יגלה לי ראש הישיבה בעצמו את הסוד, מי מבין תלמידי השיעור שלי יצמח לגדול הדור הבא???

נענה רבי מיכל יהודה ואמר לו: כולם! כולם!!! כל אחד ואחד מהתלמידים יש בו את הפוטנציאל לצמוח גדול הדור. צריך להשקיע בכל אחד ואחד מהם, כמו שהיית משקיע בחזון איש, אם הוא היה בא ללמוד אצלך עכשיו, כמו שהיית משקיע ברבי עקיבא אייגר!!

הרעש המוזר מהמרפסת

אני אספר שניים או שלושה סיפורים, שהם בגדר של 'בדידי הוא עובדאי'. פעם למד אצלי ילד שבא ממשפחה שהכרתי היטב. הכרתי את אביו ואת משפחת אמו, הכרתי את הסבא, את האחים, ידעתי שזאת משפחה שבה כולם מוכשרים ומביני עניין.

משום מה הילד הזה, הוא היה אז בכתה ו', היה נראה שונה מכל המשפחה. הוא היה פחות מוצלח פחות בעניינים...

חשבתי לעצמי, הלא דבר הוא. חייב להיות שמשוהו מסתתר כאן, אולי קרה לו משהו, אולי צריך לשלוח אותו לאבחון מקצועי. הוא ילד טוב, הכל בסדר גמור, אבל זה לא זה...

התחלתי קצת לעקוב אחריו והגעתי למסקנה שכדאי מאוד לבדוק את השמיעה שלו. ביקשתי מאביו שייקח אותו לבדיקה, ואכן התברר שהאוזניים שלו היו ממש סתומות עם נוזלים. עשו לו ניתוח כפתורים והוא התחיל לשמוע היטב.

עד כדי כך היה ההבדל גדול בין רמת השמיעה שלו קודם לכן לרמת השמיעה שלו לאחר הניתוח, שבלי להניח הוא לא הצליח להירדם כי היה איזה רעש מוזר שבקע מהמרפסת הסמוכה לחדר הילדים.

הילד שאל את אביו, מה זה הרעש המוזר הזה שמגיע מהמרפסת, השיב לו האבא: מה זאת אומרת רעש מוזר? זאת מכונת הכביסה שלנו, כל לילה היא פועלת בשעות האלו...

עד עכשיו הילד פשוט לא שמע את רעש מכונת הכביסה.

דווקא בגלל שהוא היה מוכשר, הצליח הילד להתגבר במידה רבה על בעיית השמיעה שהיתה לו, ולכן לא ראו שהוא סובל ממנה בכלל. ברגע שהבעיה אובחנה, הוא התחיל לשמוע ומאז הוא התקדם מאוד בלימודים וראו שהוא לא פחות מוצלח ומוכשר משאר בני המשפחה.

אחרי אותו סיפור חשבתי לעצמי, מי יודע כמה תלמידים אחרים יש לי שלצערי לא שמתי לב לפוטנציאל הטמון בהם, חשבתי שהם פשוט 'לא מוכשרים', לא הלכתי לבדוק אם זאת בעיה בשמיעה או במשהו אחר, הנחתי שהם נועדו להיות ילדים יותר בינוניים ובוה נגמר הסיפור.

בגלל שבמקרה הזה הכרתי את כל המשפחה מסביבי, הבנתי שלילד הזה יש כנראה פוטנציאל גבוה הרבה יותר, והתאמצתי למצוא את הבעיה...

"חוץ מזה צריך לבדוק מה הרקע של המוצר המצולם, אני צריך לפעמים להעמיד לצדו או מאחוריו מוצרים אחרים, כדי שהוא יבלוט על גבי צבע מנוגד וכדו', בחלק מהמקרים אני שם כמה יחידות של המוצר ומצלם אותן יחד כדי לעשות רושם של שפע..."

"וכמובן שתוך כדי אני צריך כל הזמן לכוון את הצידוד שלי שיהיה באופן הטוב ביותר שלו, לנקות את העדשה מכל גרגר של אבק שאולי דבק בה, להחליף עדשה בהתאם למרחק ולגודל ה'פריים' שאני מצלם, להוציא 'זום' להכניס 'זום', עם 'פלאש' ובלי 'פלאש', ועוד ועוד."

"רק אחרי כמה שעות אני יכול להיות מרוצה ולדעת שצילמתי מספיק תמונות כדי שמחן נוכל להוציא אחת טובה שתתאים לפרסומת המושלמת..."

עכשיו כבר לא יכולתי להתאפק, מספר הרב קאפ, ישמעו אוזניך מה שפיק מדבר, אמרתי לצלם המקצועי... כשאתה רואה מכונת או חבילת ופלים, אתה מבין שאתה צריך להשקיע שעות רבות כדי למצוא את הזווית המחמיאה ביותר, אתה מטפס על סולם, נשכב על הרצפה, מעלה רחפן לאוויר, מבריק את עדשת המצלמה, ממתין לשעה המתאימה ששבירת קרני האור תהיה בזווית המושלמת, מסדר מוצרים אחרים ברקע של המוצר כדי שהוא יצטלם בצורה שתחמיא לו, ועוד ועוד ועוד.

אבל כשזה הילד שלך, הדבר הכי יקר לך בעולם, בנך בכורך, עצמך ובשרך, הילד שישאר אתך עד זקנה ושיבה, זה שייקח אותך לבית הכנסת כשתצטרך עזרה מהילדים, וזה שיגיד אחר כך קדיש בבוא יומך... ב'מוצר' הזה אתה לא מוכן להשקיע? אצלו אתה לא יכול למצוא את הזווית היותר מחמיאה???

החזון איש של הדור הבא!

חובתו של כל מחנך והורה היא לחפש את הזוויות המחמיאות של התלמיד או הילד שלו. בכל ילד וילדה יש מעלות, לא רק שיש להם מעלות, אלא שיש בהם גם מעלות ייחודיות שאין באף ילד אחר. חייבים לדעת את זה ולהכיר במציאות הזאת, אחרת אנחנו מועלים בתפקיד שלו כהורים וכמחנכים.

ייתכן שהילד מתנהג שלא כראוי, ייתכן שהוא עושה לנו בעיות קשות, אולי האתגר הוא עצום, אבל אנחנו צריכים לדעת ולהאמין בכל לב שבכל ילד יש מעלות ייחודיות, יש בו פוטנציאל עצום.

שמעתי שמספרים שפעם הגיע מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל לישיבה, ושאל את אחד הר"מים על תלמידי השיעור שלו, מי מביניהם הוא לדעתו גדול הדור הבא... הר"מ חשב ונקב בשמו של אחד התלמידים שהוא בהחלט יכול לצמוח גדול הדור. רבי מיכל יהודה ביטל את דברי הר"מ, ואמר לו שהוא טועה.

ניסה הר"מ לנקוב בשמו של תלמיד אחר, שהוא יותר מתמיד מהקודם גם אם פחות מוכשר קצת, אבל שוב ביטל רבי מיכל יהודה את דבריו, וכך עשה גם כשנקב הר"מ בשמו של תלמיד שלישי ותלמיד רביעי.

לחשוף את היהלום

סיפור דומה אירע כמה שנים מאוחר יותר. בחיידר שבו עבדתי כמנהל, היה ילד שהמלמדים שלו חשבו שהוא 'לא מזיק', ומכלל לאו אתה שומע עוד לאו, כלומר הילד הזה נתפס בעיניהם גם כילד ש'לא מועיל'.

לבסוף התברר שהילד מוכשר וחכם, הוא הבין מצוין כל מה שלימדו בכיתה, אלא שהיתה לו בעיה של מופנמות, הוא התבייש לדבר בחברת אחרים, ולכן לא ידעו להעריך את הכישורים שלו. המלמדים פשוט לא ניסו להסביר לו ולא התאמצו לסייע לו, כי חשבו שהוא פשוט ילד עם ראש מאוד חלש, שנמצא בחיידר כי אין ברירה, ואי אפשר להשאיר אותו בבית...

במקרה אחר, היה תלמיד שהיה נכשל מאוד במבחנים בעל פה, ואילו במבחנים בכתב הוא הצליח להוציא ציונים מעולים. המלמד כבר חשב שאולי הוא מעתיק מאחרים, אבל לאחר בדיקה התברר לו שהילד מגמגם... כלומר, הילד ישב בכיתה שלו כמה חודשים, והמלמד בכלל לא ידע שהוא סובל מגמגום... הילדים האחרים ידעו כמובן כי דיברו אתו בהפסקות, אבל בכיתה הילד נמנע מלדבר בפני רבים, ולכן המלמד לא עמד על הבעיה... הוא היה בטוח שזה ילד חלש שלא מבין כלום בשיעור ולכן הוא יושב בשקט ומעביר את הזמן בשעמום מוחלט.

דומני שכל מי שמכיר את עולם החינוך יכול לספר סיפורים כאלו למכביר, מסכם הרב קאפ, מי שנמצא מספיק שנים וכבר זוכה לראות את פרי עמלו ואת תלמידיו כשהם בעצמם אבות לילדים, רואה גם שלפעמים הילדים החלשים שהיו בצד ושאלו אחד לא חשב שיצא מהם משהו, דווקא הם יצאו מוצלחים, ואילו התלמידים החזקים, גדלו אנשים ממוצעים למדי.

כל מלמד שפעם למד אצלו בכתה בן של ראש ישיבה מפורסם או נכד של אדמו"ר גדול וכדו', יודע שהוא האמין יותר בילד הזה, והשתדל להביא את הילד למימוש גבוה יותר של הפוטנציאל שלו.

המשימה שלנו היא לראות בכל ילד 'בן של מלך', לראות בכל תלמיד ובכל אחד מהילדים שלנו יהלום, יהלום אמיתי, יקר ערך ששווה מיליונים. אנחנו צריכים לחשוף אותו, להוציא אותו ממעבה האדמה, לנקות לקרצף, לשייף ולבסוף לשבץ אותו במסגרת המתאימה, ולקבל תוצאה מושלמת בסייעתא דשמיא.

**עד כדי כך
היה ההבדל
גדול בין רמת
השמיעה
שלו קודם
לכן לרמת
השמיעה שלו
לאחר הניתוח,
שבליילה
שאחרי הניתוח
הוא לא הצליח
להירדם כי
היה איזה רעש
מוזר שבקע
מהמרפסת
הסמוכה לחדר
הילדים.
הילד שאל את
אביו, מה זה
הרעש המוזר
הזה שמגיע
מהמרפסת,
השיב לו האבא:
מה זאת אומרת
רעש מוזר?
זאת מכונת
הכביסה שלנו,
כל לילה היא
פועלת בשעות
האלו...**

**עד שקראו לרב
מפוניבז' שהיה בעל
לב רחום במיוחד,
והוא ניסה בכל דרך
לשכנע את הילד:
"מוטקל'ה המתוק,
מדוע אינך מתרחץ?
והילד שותק...**

הרב בנימין
בירנצווייג
על הנשיאה בעול
של הזולת

כאשר מזכירה התורה בחומש שמות, את שמות בני ראובן ושמעון נאמר בהם "ואלה ראשי בית אבותם בני ראובן", ואילו אצל בני לוי נאמר ו"אלה שמות בני לוי". ויש להבין, מדוע אצל בני לוי כתבו "ואלה שמות בני לוי" ואצל ראובן כתבו רק "בני ראובן" בלי המילה 'שמות'. ועיין בשל"ה הק' שביאר, כי שבט לוי לא היה בגלות ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת ישראל. מה עשה? קרא שמות לבניו ע"ש הגלות - גרשון, ע"ש כי גרים הם בארץ לא להם; קהת, ע"ש ששיניהם קהות; מררי, ע"ש וימררו את חייהם; ולפיכך נאמר בהם "ואלה שמות בני לוי".

וכתב שם, שמכאן ילמד האדם את החובה להשתתף בצרת השני אע"פ שאין הצרה מגיעה אליו בעצמו. וכך הודיע ה' יתברך למשה רבנו עליו השלום "אהיה אשר אהיה", אהיה עמם בגלות זה ואהיה עמם בגלות אחרת, ואח"כ ציווה לומר לישראל אהיה פעם אחת שלא לצערם - להודיע גם שתהיה גלות נוספת. ומה שא"ל השי"ת למשה בתחילה "אהיה אשר אהיה" אמרו ב' שמות רבה', שאמר הקב"ה למשה, לך אני מודיע שאהיה אשר אהיה שיהיו שתי גלויות, אבל להם איני מודיע - לישראל לא תאמר רק אהיה פעם אחת שלא לצערם ביותר. והודיע השי"ת הצער למשה כדי שיהיה משותף בצרת ישראל, כי גדול היה משה בעיני פרעה ובעיני עבדיו, עכ"ד.

בזמן מלחמת העולם הראשונה היה החפץ חיים מרבה לדבר על צער כלל ישראל. ראו בחוש שאין לו מנוחה לנפשו, והיה מרבה לומר "כאן אנו חיים במנוחה, אבל בכל המקומות יהודים נרדפים ונטבחים באכזריות", ודבר זה השפיעה על בריאותו והטריד מנוחתו עד מאוד.

בזמן המלחמה שהייתה בארץ בשנת תשכ"ז הרבה המשגיח מפוניבז', ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, לתבוע מתלמידיו בישיבת פוניבז' שישאו בעול עם הרבים מבני המתגוללים בשדות במצב מלחמה ופחד המוות לנגד עיניהם ועם בני משפחותיהם המודאגים; ומלבד המדרגה של נושא בעול עם חברו ישנה גם תביעה יסודית של "ואהבת לרעך כמוך", שמכוחה לבד חייב כל אחד להיות מודאג ומצטער ממש כאילו היו כולם בני משפחה אחת.

גם בישיבת חברון בעת המלחמה בלבנון, כשהגיעו כל יום שמועות נוראות על חיילים רבים שנפלו במלחמה, היה יושב המשגיח ר' הירש פאלי זצ"ל ובוכה מצער על כל אחד

שנפל בקרב, על צער משפחתו וחבריו. עד שהגיע מצב שזה ממש הזיק לבריאותו, והתחילו להסתיר ממנו את המצב במלחמה ואת הידיעות על נפילת חיילים במלחמה.

בנשמתם של גדולי ישראל היה עניין הנושא בעול וצרת הרבים, אף שלא הגיעה הצרה עליהם נשאו על לבם צרת הציבור כאילו הייתה צרתם ממש.

בשנת תש"ח, לאחר שנגמרה השואה הנוראה, הגיע לארץ ילד בן עשר פליט שואה שאיבד את הוריו וכל משפחתו באושוויץ, דודתו הזקנה הצליחה למלטו ולשמרו עד סוף המלחמה, וכך הגיע לבית האבות של פוניבז' שהוקם עבור פליטי חרב אלו, כבית חם ותומך.

גברת מונק הייתה מנהלת בית האבות וקיבלה את הילד בחום רב. הילד אכל ארוחת ערב ומיד לקח פרוסת לחם והחביאה בתוך מעילו הבלוי, אימי המחנות נותרו כצלקת בלבו הקט. גברת מונק לא אמרה דבר ונשאה תפילה שישתקם ויבריא מכל מה שחווה.

ואז הראתה לו את חדרו ומיטתו, כשעל המיטה הכינה לו ביגוד חדש וכן פיג'מה, כשהיא אומרת לו שייך להתרחץ וילבש את הפיג'מה החדשה. אבל הילד סירב. הוא נכנס למיטה עם בגדיו המלוכלכים וכך נרדם. דבר זה חזר על עצמו גם למחרת, כשגברת מונק מנסה לשדלו בכל דרך על ידי מתנות וממתקים, אבל הילד בשלו! היא הביאה את הרב גרנדביץ, שהיה זה שתמך נפשית בילדים, הוא ניסה והילד בשלו. עד שבילת ברירה קראו לרב מפוניבז' שהיה בעל לב רחום במיוחד, והוא ניסה בכל דרך לשכנע את הילד: "מוטקלה המתוק, מדוע אינך מתרחץ?" והילד שותק...

אמר הרב מפוניבז': "בילית ברירה נלך לחזון איש!", וכך הלכה כל המשלחת לביתו של החזון"א עם הילד, כשהרב מפוניבז' מסביר לחזון"א על הבעיה עם הילד המסכן הזה.

שאל החזון איש את הילד ברוך: "מרדכל'ה, למה אתה לא רוצה להתרחץ?", ואז התפרץ הילד בזעם: "לא רוצה להוריד את הבגדים, כל פעם שהורדתי את הבגדים בברגן-בלזן לקחו לי אותם והשאירו אותי עם הפיג'מה המחוספסת. אין לי אבא ואמא שישמרו לי את הבגדים, לא רוצה שיגנבו לי אותם!".

הצער שבו אמר הילד את הדברים גרם לזעזוע לכולם, הרב מפוניבז' יצא החוצה ופרץ בכבי, ואז אמר החזון"א לילד: "אל תדאג, גב' מונק תשמור לך על הבגדים". ענה הילד: "אני לא

לא ייאמן, מאור האומה, זקן הדור, עומד ונותן מזמנו היקר, זמן רב מאוד לכבס ולהרגיע את הילד היתום הזה, ממש להרגיש בצרתם של ישראל.

לדבר בלימוד עם המרא דאתרא הרב רוזין, והוא גילה כי לפניו תלמיד חכם גאון מופלא. הוא התיידד אתו וקבע עמו חברותא, כשכולם מתפללים מה לרב העיירה הגדול עם איזה אברך צעיר שכל הזמן מגיע לביתו.

פעם אחת כשנכנס החזו"א לביתו של הרב רוזין אמר לו החזו"א: "יענקל דער בלעכער (יענקל הנפח) חולה ואינו חש טוב, ואני מבקש מהרב שנלך יחד לבקרו לביקור חולים". התפלא הרב רוזין מהיכן אברך שתקן זה יודע מה קורה בבתי התושבים, ומיד אמר שלא מקובל שהרב הולך לבקר בבית התושבים מפני כבוד הרבנות, אלא לכלה לפני חופתה ולעוד דברים שכתובים בהלכה.

דחה החזו"א מיד את דבריו והתחיל להסביר את נחיצות הביקור, באומרו שה'שלוש בית' בבית יענקל דער בלעכער ממש לא טוב, והעסק שם מסתבך מיום ליום, "אם נלך שנינו, כתוצאה מביקור הרב ייצא רעש גדול על הכבוד הגדול שרוחשים לו, ואשתו בוודאי תראה זאת וזה ישפיע עליה ותעריך יותר את בעלה".

וכך היה, הלכו הרב רוזין והחזו"א לבקר את יענקל דער בלעכער, וההתרגשות שלו ושל אשתו הייתה גדולה מאוד; וכפי שצפה החזו"א, למחרת רעשה כל העיר על הביקור הנדיר הזה, ומאז שבו השלום והשלווה לשרור בביתם.

לבו הרחום של החזו"א היה מיצר ודואג בצרת השני, גם מה שלא היה מוטל עליו כלל לשאת בעול צרת השני!

(מתוך 'לקראת שבת תשפ"א')

מאמין לה!". המשיך החזו"א: "הרב גרנדביץ ישמור לך על הבגדים", ענה הילד: "אני לא מאמין לו". המשיך החזו"א: "אולי הרב מפוניבו ישמור לך על הבגדים", גם כאן חוזר הילד על תשובתו: "אני לא מאמין לו".

ואז אמר לו החזו"א: "מרדכל'ה, אתה יודע מה? אני אשמור לך על הבגדים!". הביט הילד בחזו"א בחשדנות, והוסיף לו החזו"א: "תאמין לי, אני אף פעם לא שיקרתי, אני אשמור לך". ואז התרכך הילד ואמר לחזו"א: "אם הרב שומר לי אז אני מוכן ללכת להתרחץ".

כמובן, מיד הלכה גב' מונק להביא את הפיג'מה לילד, הוא נכנס להתרחץ ולאחר מכן הלביש את הפיג'מה ופנה לחזו"א: "רב'ה, תשמור לי על הכיפה והציצית, הגרביים, הכותנות, החולצה והמכנסיים", והחזו"א אומר לו: "הבטחתי לך ואקיים".

לאחר שיצא עמדו החזו"א והרב מפוניבו ופרצו בבכי מר על היתום האומלל הזה, כמה צער ומכאוב ניכרו מפניו ומילותיו.

מיד יצא החזו"א והביא קערה גדולה מלאה מים, הפשיל שרווליו, התחיל לשפשף את בגדיו המלוכלכים של הילד, כשהרב מפוניבו מצטרף אליו. וכך שני גדולי הדור עומדים מעל קערת כביסה ומשפשפים את בגדי היתום האומלל, כשמעיניהם זולגות דמעות ומתערבבות במי הסינטבון ובמים השחורים הספוגים בצרת הילד היהודי היתום. וכך מרוב שחרותם של המים החליפו את המים כמה פעמים.

והנה, לאחר 25 דקות מופיע הילד נקי ורחוץ כשהוא לבוש בפיג'מה החדשה, ומיד שואל את החזו"א: "היכן הבגדים שלי שהרב שמר לי?". ענה לו החזו"א: "הנה, תראה מרדכל'ה, אנחנו שוטפים לך את החולצה והמכנסיים, וכבר נייבשם וננקה גם את הציצית... מרדכל'ה, הלילה תישן אצלי בבית, ומחר תתלבש בבגדים הנקיים והיבשים", ואורו עיניו של הילד לראשונה מאז שהגיע לארץ.

לא ייאמן, מאור האומה, זקן הדור, עומד ונותן מזמנו היקר, זמן רב מאוד לכבס ולהרגיע את הילד היתום הזה, ממש להרגיש בצרתם של ישראל.

מעשה נוסף ואציל שסיפר הגר"ש שבדרון על החזו"א, ששמע מהגר"י קמיניצקי, ששמע מבעל המעשה הרב רוזין בעל ה'נזר הקודש' שהיה מרא דאתרא בעיר חוידאן, כשהחזו"א היה אברך בשנות העשרים והיה גר בעיירה ולא ידע אף אחד מגדלותו, ורק היה מגיע מדי פעם

**'חזרתי
הביתה
מבית
הכנסת',
הוא סיפר,
'שרתי
'שלום
עליכם'
קידשתי על
היין, נטלנו
ידיים,
בצעתי את
החלות,
אכלנו
סלטים,
דגים, מרק,
רולדת
בקר,
ולסיום
אכלנו
קומפוט
לקינוח...'**

שיחה מיוחדת עם המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, על חינוך עצמי ולמוד תורה

"אחד מחברי", מספר המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, "שפך בפני את ליבו, וסיפר לי שהוא מאוד מאוד רוצה לקבוע עיתים לתורה, ויש לו שאיפה לסיים את הש"ס בלימוד 'דף היומי' ואת המשנה ברורה בסיום 'דף היומי בהלכה' וכן רצונו ללמוד קצת מוסר כל יום ועוד.

"אבל יש לו בעיה מאוד גדולה, לאותו חבר. הוא לא אדם עקבי, ולכן קשה לו מאוד לעמוד באתגרים שקיבל על עצמו, ולמלא אחר החלטותיו לאורך זמן.

"רק התחלתי ללמוד מסכת חדשה, ויומיים אחר כך אחי התארס", הוא מספר, "היינו צריכים לעזור בהכנות לווארט, אחר כך היו צריכים לקנות מתנות והייתי צריך לקחת את אמא שלי לסיבוב בין חנויות, בין לבין היתה לי אסיפת הורים בתלמוד התורה של הילדים, ופגישת עבודה חשובה מאוד בערב אחר, וכך בעצם נוצר מצב שהפסדתי כמה וכמה דפים כבר בחודש הראשון, מה שכמובן הוציא לי את כל החשק, וגרם לי לעצור את הכל ולחכות לתחילתה של המסכת הבאה...

"כך הוסיף הידיד לספר לי סיפורים רבים נוספים, אודות קביעת עיתים לתורה שקבע בעבר, ושכל פעם לא הצליח לעמוד בכך אפילו לא שבועיים.

"שאלתו בפיו, אם יש לי בשבילו עצה ורעיון איך לשנות את המצב, ולתת לו כח לעמוד בקבלות הטובות שלו לאורך זמן.

"בתגובה, ביקשתי ממנו שיתאר כיצד נראה שולחן השבת בביתו בליל השבת האחרונה: 'חזרתי הביתה מבית הכנסת', הוא סיפר, 'שרתי 'שלום עליכם' קידשתי על היין, נטלנו ידיים, בצעתי את החלות, אכלנו סלטים, דגים, מרק, רולדת בקר, ולסיום אכלנו קומפוט לקינוח...!'

"ואיך נראתה הסעודה בליל השבת הקודמת? הוא סיפר לי בקצרה את סדר השתלשלות האירועים: 'שלום עליכם', קידוש, נטילת ידיים, חלות, סלטים, דגים, מרק, עוף, ולסיום גלידה כקינוח.

"והשבת שקדמה לה? הוא נדרש להתאמץ קצת כדי להיזכר וסיפר: 'שלום עליכם', קידוש, נטילת ידיים, חלות, סלטים, דגים, מרק, שניצל עוף ולסיום קילף תפוחים וחילק לילדים במקום קינוח.

"אחרי ששמעתי הכל, שאלתי אותו את השאלה האמיתית: 'הסבר לי ידידי והאר את עיני, למה קידוש אתה עושה כל שבת, חלות אוכלים כל שבת, דגים יש כל שבת וגם סלטים, ואפילו מנת עוף או בשר לא נעדרת אף פעם מהשולחן, ולעומת זאת הקינוח לא כל כך יציב בביתכם. פעם יש קינוח ופעם לא, פעם יש גלידה על השולחן ופעם קומפוט...'

"החבר הסתכל עלי בחוסר הבנה: 'לא הבנתי, אתה רוצה שנאכל בלי לקדש על היין? איך אפשר? או מה? שלא נאכל דגים בשבת? באמת... ובלו סלטים איך אפשר לשבוע, שנאכל חלה ככה בלי שום דבר ללפת את הפת? אבל קינוח - זה לא דבר הכרחי לסעודה! לא חייבים קינוח, ואם רוצים מאוד אפשר להסתפק בתפוח או תפוז, מי החליט שחייבים לאכול דווקא קומפוט או גלידה?'

"עכשיו כבר יכולתי לענות על שאלתו הראשונה", מסביר הרב ברייער... "ידידי היקר, שמעו אוזניך מה שפיך מדבר...

"אתה לא מפספס אף פעם את מה שחשוב, את מה שנמצא ברשימת המטלות ה'קשיחות' - לא תחמיץ ולא תשכח ולא תדלג על שום מטלה אף פעם. כי אי אפשר שולחן שבת בלי לקדש על היין, לכן לא משנה מה יקרה - לעולם לא תשכח לקנות יין לשבת, וגם אם קרה ששכחת - לא תיגש לסעודה בלי לנסות להשיג בקבוק יין או מיץ ענבים מהשכנים וכדו'.

"אבל יש גם את הרשימה הגמישה, עם המטלות והיעדים הגמישים. שם רשומים הדברים שאתה רוצה לעשות, אבל לא חייב לעשות.

**"אחרי
ששמעתי
הכל, שאלתי
אותו את
השאלה
האמיתית:
'הסבר לי
ידידי והאר
את עיני, למה
קידוש אתה
עושה כל
שבת, חלות
אוכלים כל
שבת, דגים
יש כל שבת
וגם סלטים,
ואפילו מנת
עוף או בשר
לא נעדרת
אף פעם
מהשולחן,
ולעומת זאת
הקינוח לא
כל כך יציב
בביתכם.
פעם יש
קינוח ופעם
לא, פעם יש
גלידה על
השולחן ופעם
קומפוט'...**

"השאלה היא אם לימוד התורה שלך נכנס בקטגוריה של החלק הגמיש, או זו של החלק הקשיח, אם תחליט בהחלטה גמורה שזה בחלק הקשיח - שום דבר לא יזיז אותך מקביעת העיתים שלך, ואם תתקיים מסיבת התנאים של אחיך, שאתה לא יכול להיעדר ממנה, אתה כבר תמצא את הדרך לשלב, אולי תביא איתך גמרא קטנה ותשב בצד ותלמד, או שתקדים את שעת הלימוד וכדו', אבל בוודאי שלא תדלג על יום של לימוד.

"זה הכל עניין של קטגוריה, וככל שהקבלה שלך נכנסת עמוק יותר לצד של המשימות הקשיחות, כך היא תחזיק מעמד זמן רב יותר בעזרת ה'".

הקידוש שאתה עושה בבית הגיע פעם אדם חלוש לרופא המשפחה, וביקש לשמוע את תוצאות בדיקת הדם שעשה ימים אחדים קודם לכן.

עיין הרופא בתוצאות, סבר פניו החמיר, ולאחר המהום קל השיב לפצינט כי הוא סובל ממחסור חמור בברזל.

"אה, זאת לא בעיה", השיב הפצינט בביטול, "ברזל? שמעתי שיש ברזל בחסה. אני אקפיד לאכול עלה אחד של חסה כל יום, וכך יהיה לי ברזל...".

אבל הרופא נעץ בו מבט חמור: "אדוני, כדי לחפות על חוסר הברזל החמור שממנו אתה סובל, תצטרך להזמין משאית שלמה של חסה, ולאכול את כל הכמות הזאת.

"במקום זאת", הוסיף הרופא, "אני אתן לך מרשם לגלולות שתצטרך לבלוע שלוש פעמים ביום, וכל גלולה כזאת מכילה כמות ברזל מרוכזת, כמו בכמה ארגונים של חסה. בתוך שבועיים כבר לא תסבול ממחסור בברזל...".

במשל הזה השתמש המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, כדי להסביר לבחור ישיבה שביקש לדעת למה כל כך חשוב ללמוד תורה, ומדוע לא יוכל לעסוק בעניינים אחרים ולהסתפק רק בקיום מצוות התורה.

"כמו הגוף כך גם הנשמה. אם הגוף סובל מחוסר ברזל - הוא חלש, הוא פגיע, הוא נפצע בקלות וכל פציעה חמורה יותר, הוא חשוף יותר לנגיפים וחיידיקים, וכל מחלה קטנה יכולה להיות חמורה מאוד אצלו, תלוי עד כמה המחסור בברזל חמור.

"גם הנשמה - אם היא חלשה, אם חסר לה ברזל רוחני, אם המערכת החיסונית שלה הוחלשה עם השנים, היא הופכת פגיעה מאוד. כל דבר הכי קטן מטלטל אותה, ומוריד אותה לתהומות רוחניים שיהיה לו קשה מאוד להיחלץ מהם...".

"אתה מקיים מצוות, זה חשוב מאוד, זה קריטי, יש במצוות ברזל רוחני שמחזק את הנשמה, אבל זה כמו לאכול חסה. לעומת זאת, לימוד התורה הוא כמו הגלולות, הוא נותן כוח מרוכז, שמאפשר לנשמה להתחזק, להתאושש, ולהיות מחוסנת מפני פגעי הזמן ותחלואי הנפש ועוד ועוד.

"הרי כולנו יודעים שהגאון מוויילנא כותב, שבכל מילה של לימוד תורה מקיים האדם שלוש מצוות, וגם לפי הפוסקים האחרים הוא מקיים לפחות מצווה אחת של לימוד תורה על כל מילה של לימוד, אנחנו מכירים את החשבון של 200 מילים בדקה, וממילא אנחנו יודעים עד כמה רב החיזוק הרוחני שיכול בחור או אברך לשאוב משעה של לימוד תורה, ולכן, בין היתר, חשוב לימוד התורה, כי הוא מעצים את כוחות הנפש של הלומד, ומאפשר לו לאחר מכן להתגבר על היצר הרע.

"איך הגדירו זאת הזו"ל בכמה מילים: 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין'".

(מתוך ראיון ל'דרשו' תשפ"א)

**זה לא גלגול חובות,
לא גלגול סיגריות
וגם לא גלגולי שלג,
זה גלגול שונה לגמרי...
'גלגול אשמה'**

את הבעיה שיש להם מולם.

"אני מבקשת מהבנות לשטוף כלים, והן מתחמקות, אני אומרת לבנים לטאטא את החדרים והם עושים את עצמם כאילו הם לא שומעים. אני לא יודעת מה קורה להם?"

מה באמת הבעיה של הרבנית כהנא? את זה צריך לברר, אולי זה עניין של סמכות, אולי זה משהו עמוק יותר בחינוך של הילדים, ייתכן שהילדים לא מספיק מודעים לחשיבות העניין של כיבוד הורים, ואולי הם מלאים תסכול על חלוקה לא הוגנת לדעתם של התפקידים בבית. סיבות רבות יכולות לגרום לעניין, אבל לפני הכל רציתי לבדוק דבר אחד פשוט ואלמנטרי...

"במקרה שבו נענתה הילדה על אתר, קמה ממקום ריבצה על הספה, ניגשה למטבח ושטפה כלים במרץ, היא תזכה לקבל מחמאה מאמא שלה???"

שתיקה שררה בעברו השני של השולחן.

מזווית העין ראיתי את הרב כהנא נושך את שפתיו, נראה היה שהוא מתאפק לא לענות. ככל הנראה מפני כבודה של רעייתו.

המתנתי לתשובה שבוששה להגיע.

אחרי חצי דקה של דממה, שיניתי מעט את כיוון השאלה: האם תוכל הגב' כהנא לומר לי מתי היתה הפעם האחרונה שבה קיבל אחד הילדים מחמאה מפיה???

דממה!

הילדים שלך חמודים???

בוודאי! מה השאלה היא השיבה מיד. הם מאוד מוכשרים, חכמים ויפים.

הם שמעו את זה פעם מפיה של אמא שלהם? האם הם יודעים שזה מה שהיא חושבת עליהם???

דממה מעיקה!!!

שיחה מיוחדת עם המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, על חינוך עצמי ולימוד תורה

איזיק רוזנבלום

אחד המאפיינים הבולטים ביותר את ההורים של הדור הנוכחי, הוא 'גלגול'...

איני מדבר על גלגול טבק לעישון בתוך פיסת נייר, לא על גלגול גמ"חים לכיסוי החובות, ולא על גלגולי שלג במרומי הקרפטים המושלגים.

אני מדבר על 'גלגול' אשמה'.

בוודאי תרימו גבה ותשאלו, נו... וכיצד מיוחד דורנו בעניין זה, וכי בדורות קודמים היו האנשים נוטים להאשים את עצמם בכישלונותיהם? הרי גלגול האשמה היא תכונה אנושית בסיסית, וצריך הרבה מאוד עבודת המידות כדי להתרגל לקחת אחריות על הטעויות שלנו, ועל המעשים שלנו.

הטענה אכן צודקת ונכונה, אבל, אני מתכוון לסוג מאוד ספציפי של 'גלגול אשמה', שאולי היה קיים גם בעבר, אבל כיום הוא נפוץ הרבה יותר.

כוונתי לגלגול 'האשמה ההורית'.

כל אבא ואמא לילדים שגילם כבר הגיע ליותר משלוש שנים, עד 120 שנה, מתחילים להרגיש ברגשי אשמה.

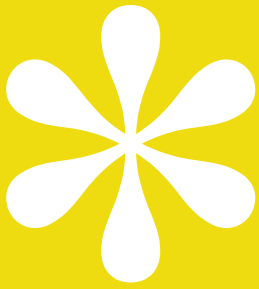
אין לי מספיק סבלנות אל הילד, אני לא מחמיא מספיק לילדה, הלוואי שהייתי יכול לנשך יותר את ילדי ולחבק אותם בחיבה, אני קצת מדי קשוח איתם, חבל שאני צועק על הילדים במקום לדבר אליהם בנחת, לפעמים בורחים לי ביטויים של השפלה כלפי הילדים למרבה הצער, ועוד על זה הדרך כהנה וכהנה, כפי שכל אחד ואחד מהקוראים שכבר מגדל בעצמו ילדים, יודע מניסיונו האישי.

לבני הזוג כהנא יש ארבעה ילדים מתבגרים בבית, בני 14-18, והם לא מצליחים לפענח

אין לי מספיק סבלנות אל הילד, אני לא מחמיא מספיק לילדה, הלוואי שהייתי יכול לנשך יותר את ילדי ולחבק אותם בחיבה, אני קצת מדי קשוח איתם, חבל שאני צועק על הילדים במקום לדבר אליהם בנחת, לפעמים בורחים לי ביטויים של השפלה כלפי הילדים למרבה הצער, ועוד על זה הדרך כהנה וכהנה, כפי שכל אחד ואחד מהקוראים שכבר מגדל בעצמו ילדים, יודע מניסיונו האישי.

למה? יתכן בגלל ש'לא ראיתי את זה בבית',
ובגלל ש'אני לא יכולה לתת את מי שאין לי
בעצמי'...!

ההסברים האלו נכונים, אבל הם לא מצדיקים
את ההתנהלות הזאת.

איני רוצה להיכנס לעניין של הטפת ביקורת
והטחת האשמות, ולכן רק אומר דבר אחד
ברור ופשוט: ילד שגדל בסביבה לא בריאה,
רוב הסיכויים שהוא לא יגדל אדם בריא. אותה
אמא, הגב' כהנא (השם בדוי כמובן) אולי
באמת לא אשמה בהתנהגותה, גם ההורים
שלה לא היו אשמים, הרי הם היו בניהם של
ניצולי שואה...

ניצולי השואה עצמם כמובן גם הם לא היו
אשמים, הרי הם קיבלו את ה'חינוך' שלהם
במחנות העבודה וההשמדה רח"ל... מישהו
יכול לבוא אליהם בטענות על כך שהם לא היו
מסוגלים לחבק ילד או להחמיא לילדה???

אבל גם אם הגב' כהנא באמת לא אשמה,
זה לא אומר שהילדים שלה יגדלו בריאים.
בסך הכל היא מעבירה את ה'מחלה' הזאת
דור אחד קדימה, וגם הילדים שלה לא יהיו
אשמים, גם הם עלולים להתנהג כך לילדיהם
כי האמא שלהם לא היתה מסוגלת להחמיא
ולחבק.

לכן, במקום שכל אחד מאתנו יברח למקלט
של 'גלגול אשמה' לדור הקודם, אולי כדאי
שנתאמץ ביתר שאת לקטוע את השרשרת
השלילית הזאת של התנהגות לא בריאה
שעוברת דור ועוד דור, ופשוט נשתדל לייצר
שרשרת חדשה של הורות בריאה לילדים
בריאים בנפשם שבסייעתא דשמיא גם הם
יהיו הורים בריאים לילדים בריאים בעוד שנים
לא רבות.

אז מה הסיפור? המשכתי להתעקש, למה
שאמא האוהבת את ילדיה לא תחמיא להם?
למה שהיא לא תשבח אותם על מעשיהם
הטובים? למה שהם לא ישמעו אותה אומרת
להם בצורה ישירה, אתה ילד מאוד מתוק,
יש לך ראש חריף, אני אוהבת לשמוע אותך
שר זמירות שבת כי יש לך קול מאוד נעים,
כשראיתי אתמול את המטבח נקי ומצוחצח,
הרגשתי גאוה גדולה שיש לי כזאת ילדה
חרוצה!!!

למה לא???

אין תשובה!!!

האמת שלא הייתי זקוק לתשובה, ידעתי
אותה מראש, כי מדובר במקרה קלאסי, כל כך
נפוץ עד שאפילו נתתי לו שם: 'גלגול אשמה
הורית'.

ובכל זאת, רציני לשמוע את התשובה מפיה
של הגב' כהנא בכבודה ובעצמה, ולכן שאלתי
אותה אם ההורים שלה היו מחמיאים לה
בהיותה ילדה קטנה...

את התשובה היא ענתה כשדמעות חונקות
את גרונה...

אף פעם לא החמיאו לה! ההורים שלה היו
מאוד קרים כלפיה, מאז שהיתה בת שנתיים
הם לא חיבקו אותה, מאז שהיתה בת ארבע
לא החמיאו לה, היא לא מסוגלת לחבק את
הילדים, היא לא יכולה להחמיא להם.

אין לה בעיה להחמיא לשכנה על הבגד היפה
שהיא קנתה לבת שלה, אבל היא בחיים לא
תחמיא לבתה הנערה על הטעם העדין שלה
בבגדים.

היא תתקשר לבת הדודה ותספר לה שאתמול
בחתונה של בן הדוד הילדים שלה היו מאוד
חמודים, אבל לילדים שלה עצמה היא אף
פעם לא תגלה שהם מאוד חמודים בעיניה.

**שמעתי מאבי
מורי זצ"ל מספר
פעמים כלל
חשוב: לעולם
אל תיתן לילד
לעמוד לבדו בודד
וחסר אונים בגלל
מעשיו. אפילו אם
ילד עשה מעשה
נורא כלשהו,
ואתה מגיע
למקום ורואה איך
כל הבית או כל
השכונה עומדים
ומפנים כלפיו
אצבע מאשימה
- אל תצטרף
מיד לחגיגת
המבקרים!**

מאוצרותיו החינוכיים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

רבי יצחק דוד השיב על כך במשל פשוט. נתאר לעצמנו אמה שהכינה לילדיה ארוחת צהריים טעימה ומזינה. הילדים מתיישרים סביב השולחן וכולם מתחילים לאכול, חוץ מאחד המסרב לטעום. האוכל טעים כתמיד, ובדרך כלל ילד זה אוכל בתאבון, רק היום לבשה אותו רוח מרדנות... מה תהיה תגובת האם? היא תנסה לשכנע את הילד בדרכי נועם לאכול, ואם הדבר לא יעזור היא תגער בו ותכריח אותו להתחיל.

אך כמה דברים אמורים, בילד בריא החש בטוב. אולם אם האם תראה שהילד אינו מרגיש טוב, פניו חיוורים והוא חלוש מהרגיל, לא יעלה על דעתה להכותו. היא תבין שאינו רוצה לאכול רק מחמת חוליו, ושם היא תכריח אותו לאכול הוא עוד עלול להקיא...

הוא הדין בנוגע לחינוך. הדור שלנו הוא דור חלש וחולה, קבע רבי יצחק דוד. הרי הנפשות שבו חלושות מתמיד. אם נכריח את הילד ללמוד ולהתפלל על ידי כפייה, לא רק שלא נשיג תועלת, אלא גם את המעט שכן נכנס עלול הילד להקיא ולאבד... על כן יש לנהוג בעיקר בימין מקרבת, ולראות בדרכי החכמה כיצד ניתן לקרבו לעבודת ה' בנעימות וכן.

כאמור, אין בכל זה כדי לשלול את ההכאה לגמרי - מותר וצריך לעיתים להכות. דרך המלך היא לזכור בכל עת שימין מקרבת עדיפה, ולעשות שימוש בהכאה רק לעיתים רחוקות, כשיש צורך להראות לילד עד כמה חמור המעשה שעשה. כמוכן, לשם כך יש להזהר תמיד שהעונש אכן יהיה בהתאם לרמת החומרה של המעשה, ואין לתת עונש חמור על עוול קטן.

נקודה חשובה בנוגע לענישה, היא החובה להעניש מתוך ישוב הדעת. למרבה הצער, רוב העונשים אותם הורים נותנים לילדים באים בהחלטה של רגע, מתוך כעס על מעשה שהילד עשה. יש לדעת, שעונש הניתן מתוך כעס אינו מתן כלל, פרט לדבר אחד: הילד לומד שאם הוא כועס מותר לו להרביץ...

לפיכך, הורה נבון ושקול ישתמש בדרך הענישה רק בהגבלות הללו, דהיינו: לעיתים רחוקות, נתינת עונש שאינו יותר חמור מהעוול שנעשה, והענישה בישוב הדעת ולא מתוך כעס. רק בצורה כזו יש לקוות לסייעתא דשמיא, שאכן הענישה תפעל באופן חיובי וללא נזקים גלויים.

נקודה נוספת בענין זה, שמעתי מאבי מורי זצ"ל מספר פעמים כלל חשוב: לעולם אל תיתן לילד לעמוד לבדו בודד וחסר אונים בגלל מעשיו. אפילו אם ילד עשה מעשה נורא כלשהו, ואתה מגיע למקום ורואה איך כל הבית או כל השכונה עומדים ומפנים כלפיו אצבע מאשימה - אל תצטרף מיד לחגיגת המבקרים! ראשית תן לו הרגשה שהוא לא לבד. אינך צריך להצדיק אותו, אך די במשפט קטן של לימוד זכות, כגון "ודאי הוא לא התכוון לרעה" וכיוצא בזה, כדי לפוגג מסביבו את המתח הנורא והרגשת הבדידות. רק לאחר מכן תוכל לקחתו הצידה, ולהסביר לו שבאמת עשה שגיאה.

נושא אשר לגביו ישנו חוסר ידיעה גדול, הוא השימוש בהכאה כאמצעי חינוכי. ישנם המרבים להכות על כל דבר, ויש השוללים את ההכאה מכל וכל. כמו בנושאים רבים, גם כאן הקיצוניות איננה נכונה - לא לכאן ולא לכאן; דרך המלך עוברת באמצע.

מצד אחד, ודאי שאין זה נכון לשלול הכאה לחלוטין. הן שלמה המלך אמר בחכמתו (משלי כג, יג): "אל תמנע מנער מוסר וגו', אתה בשבט תכנו - ונפשו משאול תציל..." ילד שלא עצבו אביו מימיו בדרך כלל גדל פרא, ללא כל משמעת עצמית! ההתנגדות הגורפת להכאה מקורה בהשפעה מארחות הגויים.

אמנם מאידך, ודאי שהכאה על כל דבר קטן אינה מביאה אלא נזק. לא רק שאין היא מועילה לחינוך הילד, אלא שכך ההכאה מאבדת את ערכה, ואז אפילו כשצריך באמת להכות כבר אין הדבר מביא תועלת. הרי דבר פשוט הוא, שילד המקבל סטירה על כל דבר - אין לסטירה שום משמעות עבורו.

בנוסף לכך, אמת היא שבדורנו יש להמעיט מאוד את השימוש ב'שמאל דוחה'. הורה המוכיח בעונשים מרחיק מעצמו את הילד, ופעמים רבות אף מקשה עליו לזכות לאהבת תורה ויראת שמים, שלא לדבר על מקרים קיצוניים יותר רחמנא ליצלן. ככלל, הגישה הרווחת כיום אצל רוב ככל המחנכים היא שיש לחנך את הילד בקניין 'הגבהה', דהיינו על ידי אהבה ורוממות, ולא ב'משיכה' והכאה.

כשאדם רוצה להכות את ילדו, לפני הכל עליו להתבונן מדוע הוא חפץ להכותו. לעיתים הוא עלול לגלות שהרצון להכות כלל לא נובע משיקולים חינוכיים, אלא מכעס או עלבון אישי. המושגיה הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל כתב בספרו 'אבני שלמה' (חלק ב פרק חינוך), שיש המכים את ילדיהם כנקמה אישית על הפגיעה בכבודם, ועל כך שלא צייתו לדבריהם!

גם כשבאמת אדם סבור שמגיעה לילד מכה - עליו להתבונן האם ההכאה תביא תועלת. עובדה מפליאה מביא שם הרב וולבה בשם רבי אליהו לופיאן, שאמר לו: "בזקנותי הנני מתחרט על מכות שנתתי בצעירותי לילדי! ונהג תמיד לומר בעניינים שנגעו לחינוך: "נָאֵר מִיֵּט גּוֹטְעֵן!", [רק בטובות!].

כך גם מסופר על ה'סבא מסלבודקה' מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שהיה מוכיח את התלמידים בתקיפות עצומה, אך כשעלה לארץ ישראל בערוב ימיו שינה את הקו החינוכי שלו באופן קיצוני והוכיח בנעימות וברוך. "כאן זה לא ילך אחרת", הסביר.

פעם נשאל הגה"צ רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, מה תחדש בדורנו שלא היה בעבר. מדוע היום מרבים לדבר נגד השימוש באמצעי ענישה, בעוד שבעבר הורים ומחנכים כאחד היו מטעימים מנחת זרועם לילדים סרבנים?

זאת עלינו להפנים, שראשית הכל ואחרית הכל בחינוך זו היא התפילה. בלי תפילה לא יועילו כל העצות, ובדור כשלנו - בו רבו כל כך הניסיונות והקשיים האורבים לנפש הילדים - הם זקוקים יותר מתמיד לשפע סייעתא דשמיא.

להבין את נפש הילד

אחד החלקים הבסיסיים הנחוצים לגידול של הילדים, הוא להבין לנפשם. יתכן שהדבר נשמע קל או מובן מאליו, אך למעשה פעמים רבות נצרכת לשם כך מיומנות ושימת לב.

נתאר לעצמנו ילד שהחליט להשליט בחדרו סדר חדש, ולהפכו לארמון. לשם כך הוא הוציא את כל המצעים הנקיים מהארון ופרס אותם על הריצפה כשטיחים, הוציא את המזרונים מהמיטות ועשה מהם כסא מלכות, וכן הלאה. התגובה הטבעית של הורה שנכנס לחדר כזה היא לצעוק על הילד: מה עשית? אתה לא נורמלי, הפכת את כל החדר, תחזיר הכל מיד למקום!

לעומת זאת, הורה המבין לנפש ילדו לא ממהר לנוף בו. הוא רואה מול עיניו את ההשקעה הגדולה של הילד, ומבין שבדמיונו יש כאן ארמון מלכים בנוי לתלפיות. איך מרגיש ילד שהוריו אינם מבינים כלל מה הוא עושה, ולא עוד אלא שבמחוי יד מחריבים את בית חלומותיו? לכן הוא יתפעל תחילה מהסדר והפאר, ישאל שאלה מתעניינת, ורק לאחר מכן יבהיר לילדו שהוא אינו מרשה לעשות כך, ובפעם הבאה עליו לבוא להתייעץ קודם עם האם מה וכיצד לעשות.

אומרים בשם גדולי המוסר, שכאשר ילד קטן בונה בנין קטן מעצים ואבנים ובא אדם והורס לו, דינו ממש כאותו אדם שהרס בנין שלם שאדם מבוגר בנה במאמצים רבים...

וגישה זו אמורה ללוות אותנו בתחומים רבים. גם כשילד מתוסכל ממשוהו שבעינינו הוא טיפשי או תינוקי, אל לנו למהר לבטל את דבריו בהינף יד. יתכן שבאמת זה דבר תינוקי, אך כרגע בעינינו זה חשוב מאד, ומוטל עלינו לעודדו ולנחמו. וכבר אמרו גדולי המוסר, שאדם המפרק לילד בנין יפה שבנה - הרי הוא אכזר בדיוק כאילו פירק למבוגר בנין גדול ואמיתי!

כשמבוגר מתעניין במעשה ידיו של ילד, הדבר נותן לו מלבד החדווה גם גיבוי נפשי ובטחון להצליח במעשיו. לעיתים התעניינות כזו טומנת בחובה אף הפתעות וגילויים על עולמו הפנימי של הילד. אך לא מזמן סיפר לי יהודי, שילדו בן החמש בנה שני מבנים, והסביר לאחיו בן הארבע: זהו בית הכנסת שלנו, ולידו זה בית המקדש...

כדי להצליח להבין את ילדינו, לא דרושה חכמה מיוחדת במינה, כי אם מעט סבלנות. עם קצת אורך רוח ושימת לב, נוכל להביע התעניינות אמיתית במעשי הילדים, וכך להראות להם שאנו מבינים לנפשם, ובנוסף להבין באמת מה עובר עליהם ביום יום.

נסיים מאמר זה בנקודה החשובה ביותר, אשר בוודאי היא פשוטה וידועה לכולם:

מסופר, שביום שנעשה הגה"צ רבי נטע ציינורט זצ"ל כבן שלוש שנים, כנהוג הקפידה אימו לשמור עליו שלא יראה צורת אשה. אך בדיוק באותו היום דפקה אחת השכנות בדלת וכשפתחו עברה הילד ראה אתה. אמו הצדקנית בראותה זאת נחרדה עמוקות, ובכתה ללא הרף לבל יזיק הראיה לילד.

מאז היתה האם מרבה בתפילה ובשפיכת דמעות אודותיו, כי מרוב שובבות דאגה תמיד על עתידו ולא מצאה מנוח לנפשה. שעות רבות ישבה עם 'תהלים' ובקשה בתחנונים שבנה ושיהיה קדוש ומשומר, תלמיד-חכם וירא שמים ללא שום דופי.

לכסוף אכן זכתה, תפילותיה נענו, ורבי נטע גדל לאדם של צורה, שהשפיע רבות בתורה ויראה בעולם החסידות בירושלים, עד שאמו היתה רגילה לומר: חבל שלא בכיתי כל כך עבור שאר יוצאי חלצי'...

זאת עלינו להפנים, שראשית הכל ואחרית הכל בחינוך זו היא התפילה. בלי תפילה לא יועילו כל העצות, ובדור כשלנו - בו רבו כל כך הניסיונות והקשיים האורבים לנפש הילדים - הם זקוקים יותר מתמיד לשפע סייעתא דשמיא.

אחד מגדולי ישראל נשאל פעם, מדוע לא נתקנה תפילה בשמונה עשרה על הצלחת בחינוך הילדים, דבר כה קריטי וחיוני עבור כולם? קם אחד מתלמידיו והשיב: "ודאי שמתפללים על כך, במילים 'ואת כל מיני תבואתה לטובה'... אותו גדול נהנה במיוחד מתשובתו.

כשנזכור תמיד להעתיק בתפילה להצליח במלאכת חינוך צאצאנו, נוכל בעזרת ה' לרוות מהם רוב נחת יהודית. לראותם גדלים חכמים ונבונים, אוהבי ה' ראי אלוקים, אנשי אמת זרע קודש בה' דבקים.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא' וירא)

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

**פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
ממעשי רבותינו
גדולי הדורות**

**הם 'אורחים של כבוד'
בטיסות הטראנס - אטלנטיות
לריכוזים היהודיים מעבר
לים, למרות שבמרבית
המקרים מדובר במעט
כבוד המהול בהרבה תלאות
וביזיונות, אותם יקבלו
באהבה, מאושרים על שזכו
להיות כ'בן בוזי' - שביזה את
עצמו לתורה ומצוות, וזכה
לגדולה!**

היתה זו אחת הנסיעות הדרמטיות שלי לחו"ל" - משחזר באוזנינו **הרה"ג רבי אלחנן וייסבורד שליט"א** - שהקים את עולם התורה המופלא הנקרא 'ששכר באהליך' ברחבי הארץ, בו לומדים למעלה מאלף אברכים ועליו לגייס מאות אלפי דולרים מדי חודש בחודשו, ומדי חודש מגיע

הנס הפרטי שלו, שנראה כהוצאת מים מן הסלע.

"היה חסר לנו הסכום למלגת האברכים לחודשיים ימים. עמלנו רבות למצוא מישהו שיסייע לגייס את הסכום הגדול שחסר לנו לקיומם של האברכים, ולא נראה בפתח כל מוצא אפשרי. למרות שנסעתי לחו"ל בכרטיס שמראש נקב זמנו לאחד-עשר יום, עברו עשרה ימים ולא מצאתי דבר שיוכל לסייע בעדי למצוא פתחון יד ולב למבוקשיי."

"תוך סיעתא דשמיא מיוחדת מצאתי באורח פלאי עסקן נמרץ בחו"ל, ששימש כגבאי צדקה של אחד הגבירים הנוודים, והוא תיווך בינינו שאבוא עמו לפגישה חשובה, כשהוא אומר לנו ברורות שלפי הנדמה לו, פגישה טובה זו תניב ככל הנראה חלק גדול מהסכום הנדרש, והדריכני כיצד להצליח בפגישה המיוחלת."

"נפגשנו עם הגביר, ונראה היה שעבודת השטח שנעשתה יש בה הכוח לקצור את פרי העמל ולהשיג את מרב הסכום הנדרש. אך בסופו של הליך הוא נתן לי סכום קטן בלבד, שהיה רחוק מהמצופה ואף כמה שדובר תחילה אודות פגישה זו. האכזבה הייתה גדולה, ובפנייתי לאותו מתווך תהיתי על תוצאתה של הפגישה המדוברת, שתלינו בה תקוות כה מרובות. המתווך שחש שלא בנוח, ניסה שוב לדבר על ליבו של הגביר ובמשך יומיים התקיים משא ומתן בניסיון להשיב את הגלגל ולשפר את תוצאות המפגש. תחילה נראה היה שהעניין

לקראת פתרון מוסכם, ואז כעבור שעה שוב מתקשר המתווך ובפיו הבשורה המאכזבת, שנראה עתה שלא יצליח הדבר והגביר אינו מוכן להיפגש בשנית. כך חזר על עצמו הדבר כמה פעמים, כשבכל פעם נושא אני את ליבי ליושב במרומים, שיחוס על האברכים המשוועים לכך בארץ הקודש, ויסייע בעדי להשיג את המבוקש.

"ההתנהלות הייתה מוזרה בעיניי, כי הגביר היה נודע כאדם מסודר שהליכותיו סדורים לו להפליא, וכאן באורח מוזר הייתה התנהלות שונה בתכלית. כל שעה הגיע התשובה שונה, הטון שונה בהתאם, והדבר היה לפלא בעיניי."

"משראתי שאינני מצליח לשנות דבר, החלטתי בלי-ברירה לעלות על המטוס ולשוב ארצה כמעט בחוסר כל. ביושבי על כיסאי במטוס, כשבועד רגעים אחדים המטוס ממריא חזרה ארצה, מגיע הטלפון המיוחל, והמתווך מספר שהגביר נענה והפך להעביר זה עתה את הסכום שהמדובר לחשבוני. הייתה זו סיעתא דשמיא מיוחדת שחזיתי בכל ההתנהלות, שייקרה בעיניי את הנתונים הללו, שקשות הן למביאייהם, לבטח בשל גודל מעלת צדקה זו שהיא שותפות אמת באברכים בני עליה הממיתים עצמם באהלה של תורה יומם וליל."

בעודי תר אחר כרטיס לחזרה מהירה ארצה, נודע לי על טיסה מיוחדת מפרזי לארץ הקודש ומשכך ביקשתי להשיג בו מקום

סיפור מופלא שראוי להעלותו על נס, זוכים אנו לשמוע מבעל המעשה, אחד ממקמי עולם הישיבות לעדות המזרח בארה"ק, **"הג"ר מיכאל טולידנו שליט"א, ר"מ "אור ברוך" בירושלים:**

"בצרפת חי בשעתו יהודי אמיד ויקר בשם הרב יוסף לוי, אדם נכבד עם תודעה עמוקה ליהדות, אשר הגיע לשם מתונים, והוא נודע כאדם ירא שמים גדול. באותה עת הם היו שלושה אחים במשפחה.

"בעבר הקמתי מקום תורה מפואר בצרפת,

וכנוד הגאון רבי רפאל ברוך טולידנו זצוק"ל, שרומם קרן התורה בצרפת והקים מוסדות מפוארים שנקראו 'חזון ברוך' והפקידם בידי בני משפחה, עליתי ארצה להקים את משאלתו וחלומו הגדול של הסבא להקים 'מוסדות תורה לבני עדות המזרח בארץ הקודש'. אלא שככל יהודי בעל הבנה, הוא ידע כי ללא עזרה מיוחדת מנדיבי עם לא יהיה בידו להקים ולייסד ישיבה חדשה בארץ הקודש, שכולה על טהרת הקודש.

"באותן שנים לא הייתה ישיבה כזו מצויה כלל בארץ הקודש, והצורך היה חיוני וראשון במעלה. לאחר שגמלה בלבו ההחלטה להקים ישיבה לתפארת בירושלים, ואף נמצא מגרש גדול בפאתי שכונת בית וגן הירושלמית, כל שנדרש היה למצוא את הנדיב שיוכל להרים קרנה של תורה בהיקף כה גדול כפי שנדרש.

'מפה לאוזן עברה השמועה כי בצרפת קיים אותו נדיב לב, הרב יוסף לוי, ולרבי מיכאל שליט"א ידוע היה שבידו של אותו נדיב לב יהיה לסייע לו להקים את המגדלור התורני לתורה. אלא שכל הניסיונות לאתרו עלו בתוהו, ולמרות הניסיונות הרבים כמה פעמים להשיגו, הדבר לא צלח. אך הוא לא נרתע ונשא תפילה בפיו שד' יהא בעזרו.

"לאחר כל התלאות, משראתי כי לא צלח בידי, התלבטתי תחילה אם לנסות ולאתר עוד דרכים להגיע לאותו נדיב שהדרך להשיגו הייתה קשה מאד, אך משראתי כי אין הדבר עולה בידי, גמרתי אומר לשוב ארצה.

"בעודי תר אחר כרטיס לחזרה מהירה ארצה, נודע לי על טיסה מיוחדת מפרזי לארץ הקודש בקבוצה ששכרה מטוס פרטי ומשכך ביקשתי אף אני להשיג בו מקום, וב"ה הצלחתי בכך.

"בנסיעה בעודי יושב ומהרהר בקורות אותי, זימנה ההשגחה 'ובמקרה' התיישבתי לצדו של אותו נדיב לב - רבי יוסף לוי... בליבי התפללתי שהקב"ה ישים את מילותיו בפי ואדע איך לדבר עמו בצורה מושכלת, ומבלי לחשוב הרבה אמרתי לו בטבעיות שמוזה זמן רב אני מחפש אותו בהיותו גביר גדול, וחיפשתי את ההזדמנות לספר לו בקשה מיוחדת לה נצרך אני לעזרתו הרבה. וכך תוך כדי נסיעתנו, סיפרתי לו בארוכה על כל הרעיון המיוחד שגמל בליבי להקמת ישיבה גדולה בקמפוס מפואר בארץ הקודש, הסברתי לו שעתה בדיוק אנו אמורים להתחיל, ואין לנו מי שיממן את העלות היקרה של בניית הקמפוס המפואר שעלותו גבוהה מאד..."

"סופו של דבר: המשפחה כולה התגייסה לעזור ולהרים בניין גדול בקמפוס מורחב ומרשים... המעניין הוא שהקב"ה שילם להם עוד בחיי חיותם, וזכו לצד העושר הגדול שנפל בחלקם, שכל בנייהם בעלי תורה ואף נכדיהם מפארים כיום את היכלי הישיבות הקדושות..."

המשנה ברורה ושער הציון, לא היה תמרוז או אמרה, זו הייתה מציאות חיים שלא יתכן לחיות אחרת. לא פעם אירע שהגיע לשדה תעופה גדול וסואן, ונאלץ להתפלל במקום ולהניח תפילין, ניסו לסדר לו מקום שקט וראוי לתפילה, אך ללא כל מוצא, האולמות כולם היו סואנים בבני אדם, והרעש וההמולה היו מנת חלקם.

"אבא פקד להניח את התפילין בפניה שמצאנו לעצמנו, ואמר בקול בוטח וסומך - הרי שנינו 'וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך', אם נניח את התפילין ויראו עלינו שם ד', הם יראו ויפחדו מעמנו. והיה הדבר לפלא. אבא רק סיים להניח את התפילין לראשו, ולפתע ללא כל סיבה הנראית לעין, החדר כולו התרוקן, המוני בני האדם עזבו את המקום כלעומת שבאו, ויכול היה להתפלל בשלוות נפש כהרגלו מדי בוקר בישיבת קול תורה הירושלמית. אף בשדה תעופה סואן באמצע מסע ארוך, שאיש לא האמין ששייכת מציאות שכזאת כלל".

מתוך מוסף פסח תשע"ח - "יתד נאמן" מסע חיים" מאמר: "הלב ממריא לתורה"

"באחת הקהילות, סיפר לנו אחד היהודים האמידים בתום לב, כי כדאי לנו לסודר לאחת הערים הסמוכות, שם הספר 'שמירת שבת' הינו קודש קדשים ממש, והיהודים האמידים שבה ישמחו לסייע ולעזור למחברה הדגול שמצילים מדי שבת מאיסורי השבת.

"שמחת על הידיעה, וביקשתי מאבא להטות את המסלול לאותה קהילה מדוברת כפי שייעץ לנו אותו יודע דבר. הייתי בטוח שהמסע יוכתר בהצלחה כפי שקיוונו, אך אבא היה נחרץ בדעתו - "איננו הולכים לשם".

"אני בתמימות שאלתי: מדוע לא?"

"ואבא זצוק"ל השיב: 'אינני רוצה ליהנות מכספי 'מעשה שבת', ואם בגלל הספר ושכחו נוכל לקבל כספים רבים יותר, זהו מעשי שבת שאין לי בהם חפץ ותמורה'. השבתי לאבא - הרי אנו לא נוטלים ולו אגורה אחת בעבורנו, כל הכסף כולו קודש להחזקת תורה, ולהרבות תורה בישיבות החשובות שהוקמו על ידו. ואבא במבטו המיוחד משיב לי בפסקנות ובנחישות: 'וכי תלמד אותי מהו לשם שמים?!'

וכשהעיסוק כולו לשם שמים, ההתנהלות כולה מתנהלת אף היא בהתאם, וכך הוא ממשיך לתאר - "דוע כמה אבא הקפיד על תפילות במניין ובזמנם הקבוע, לא היה פעם שיצא מן הבית ולא לקח עמו את התפילין, שמה יצטרך להם. אצלו כל סעיף ותג מדברי

אבא פקד להניח את התפילין בפניה שמצאנו לעצמנו, ואמר בקול בוטח וסומך - הרי שנינו 'וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך', אם נניח את התפילין ויראו עלינו שם ד', הם יראו ויפחדו מעמנו.

"פעם" - סח באוזנינו הגאון ברוך נויברט שליט"א ראש ישיבת "נתיבות חכמה" - "נסענו עם אבא לאחת ממדינות דרום אמריקה לצורך גיוס כספים להחזקת הישיבות שבראשותו. בכל מקום אליו הגיעה השמועה על בואו של מחבר 'שמירת שבת כהלכתה', התקבלנו באהדה ובמאור פנים.

**הצטרפו גם אתם
וקבלו ישירות
למייל שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'**

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il